

**M A S A R Y K O V A
U N I V E R Z I T A**

FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ

Významy pornografie v životech queer žen: Tematická analýza zkušeností a hodnotících rámců

Bakalářská práce

ŠTĚPÁNKA SLAVATOVÁ

Vedoucí práce: Bc. Pavla Nováková, MSc.

Katedra psychologie
Program Psychologie

Brno 2025

MUNI
FSS

Bibliografický záznam

Autor:	Štěpánka Slavatová Fakulta sociálních studií Masarykova univerzita Katedra psychologie
Název práce:	Významy pornografie v životech queer žen: Tematická analýza zkušeností a hodnotících rámců
Studijní program:	Psychologie
Vedoucí práce:	Bc. Pavla Nováková, MSc.
Rok:	2025
Počet stran:	76
Klíčová slova:	pornografie, queer ženy, sexuální identita, sexualita, gender, tematická analýza

Bibliographic record

Author: Štěpánka Slavatová
Faculty of Social Studies
Masaryk University
Department of Psychology

Title of Thesis: The meanings of pornography in the lives of queer women: A thematic analysis of experiences and evaluative frameworks

Degree Programme: Psychology

Supervisor: Bc. Pavla Nováková, MSc.

Year: 2025

Number of Pages: 76

Keywords: pornography, queer women, sexual identity, sexuality, gender, thematic analysis

Anotace

Tato bakalářská práce kvalitativně zkoumá zkušenosti a vztah queer žen k pornografii. Používá metodu reflexivní tematické analýzy. Výzkumný soubor tvoří osm queer žen a data vznikala pomocí polostrukturovaných rozhovorů. Práce navazuje na linii výzkumu pornografie soustředěnou na subjektivní perspektivy diváctva. Výsledky nabízí vhled do toho, jak respondentky vnímají své zkušenosti s pornografií a jakými rámci pornografické obsahy hodnotí. Z analýzy vyplynulo pět hlavních témat. Téma *Pornografie jako omezený nástroj objevování se zaměřuje na roli pornografie v procesu sexuálního objevování a edukace. Autentický dobrý pocit tvůrců a vystupujících* reflektuje význam etiky a autenticity při tvorbě obsahu. Téma *Kontextualizace sexuálního aktu jako předpoklad pro vzrušení a emoční napojení* zdůrazňuje důležitost smysluplného rámce a intimity. V tématu *Rozmanitost jako zdroj potěšení a prevence normativity* je popsána potřeba různorodosti těl, prak-tik a scénářů. Poslední téma *Mainstreamová pornografie není tvořená pro ženy (a líbí se někomu vůbec?)* se zabývá kritikou nevyváženého zapojení a objektifikace žen v pornografii.

Abstract

This bachelor thesis qualitatively explores queer women's experiences and relationship to pornography. It uses the method of reflexive thematic analysis. The research sample consists of eight queer women with whom semi-structured interviews were conducted. Five main themes emerged from the analysis. The theme *Pornography as a limited tool of exploration* focuses on the role of pornography in the process of sexual discovery and education. Theme *The authentic wellbeing of creators and performers* reflects on the importance of ethics and authenticity in content creation. The theme *Contextualizing the Sexual Act as a Prerequisite for Arousal and Emotional Connection* highlights the importance of a meaningful frame and intimacy. The theme *Diversity as a source of pleasure and prevention of normativity* describes the need for a diversity of bodies, practices and scenarios. The final theme, *Mainstream pornography isn't made for women (And does anyone like it?)*, addresses the critique of the unbalanced involvement and objectification of women in pornography.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma **Významy pornografie v životech queer žen: Tematická analýza zkušeností a hodnotících rámců** zpracovala sama. Veškeré prameny a zdroje informací, které jsem použila k sepsání této práce, byly citovány v textu a jsou uvedeny v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Brně 20. dubna 2025

.....
Štěpánka Slavatová

Poděkování

Děkuji především vedoucí práce Mgr. Pavle Novákové, Msc., za všechny rady a zpětnou vazbu. Dále děkuji rodičům a dalšímu příbuzenstvu za velkou podporu a všechna vřelá slova. Velký dík patří všemu milému kamarádstvu za přínosné konverzace a veškerou lásku a legraci. Nakonec moc děkuji účastnicím výzkumu za jejich čas a otevřenost sdílet své zkušenosti.

Obsah

1	Úvod	13
1.1	Teoretická východiska pro výzkum.....	14
1.2	Sexuální identita.....	15
1.3	Pornografie: definice a ideologické perspektivy.....	18
1.4	Queer ženy a pornografie	21
2	Metoda	27
2.1	Výzkumný soubor	27
2.2	Proces sběru dat.....	29
2.3	Proces analýzy dat.....	30
2.4	Etické aspekty výzkumu.....	31
2.5	Reflexe pozice výzkumnice	32
3	Výsledky	35
3.1	Co pro respondentky znamená pornografie.....	35
3.2	Pornografie jako omezený nástroj objevování.....	37
3.3	Autentický “dobrý pocit” tvůrců a vystupujících.....	41
3.4	Kontextualizace sexuálního aktu jako předpoklad pro vzrušení a emoční napojení.....	43
3.5	Rozmanitost jako zdroj potěšení a prevence normativity	45
3.6	Mainstreamová pornografie není tvořená pro ženy (a líbí se někomu vůbec?)	47
4	Diskuze	51
4.1	Zasazení výsledků do širšího kontextu.....	52

Pornografie jako omezený nástroj objevování.....	52
Kritéria pro hodnocení pornografie.....	55
4.2 Závěr	61
4.3 Limity práce, praktické implikace a návrhy pro další výzkum	62
Použité zdroje	65
Příloha A Schéma rozhovorů	72
Příloha B Informovaný souhlas	73

1 Úvod

Pornografie představuje významný kulturní a sociální fenomén, který dlouhodobě podléhá výzkumnému i společenskému zájmu (Mowlabocus & Wood, 2015; Williams, 1999). Vzhledem ke snadné dostupnosti online platforem se pornografie stala široce přístupným a rozmanitým médiem. Vedle mainstreamové video produkce dnes zahrnuje i celou škálu alternativních a nevizuálních forem, které umožňují různorodé personalizované způsoby sexuální stimulace (Neville, 2015). Médium pornografie je polarizující a v různých kontextech a formách kritizované z křesťansko-konzervativních i feministických pozic (Thornton, 1986). Diskuze o pornografii tak potom často zahrnují širší společenské tenze týkající se sexuality, genderu a vlivu médií (Ciclitira, 2004; Williams, 1999)

V psychologickém výzkumu pornografie je tradičně věnováno nejvíce pozornosti mužům. Oproti tomu je relativně málo prozkoumaná konzumace pornografie ženami, ačkoliv se podílejí na všech úrovních její produkce i spotřeby (Boyle, 2010; Needy, 2010). Informace o konzumaci pornografie ženami nejčastěji pochází z výzkumů, které využívají kvantitativní metody a obvykle srovnávají ženy s muži (Hald, 2006; Peter & Valkenburg, 2016; Ševčíková & Daneback, 2014). U mnoha starších výzkumů potom nebyla například zohledněna možnost, že se ženy mohou k pornografii vztahovat i pozitivně a i dnes platí, že jsou ženy ve výzkumech častěji zahrnuty spíše jako "oběti" mužské konzumace, – nikoliv jako konzumentky samotné (Ciclitira, 2004; Mowlabocus & Wood, 2015).

V rámci psychologického výzkumu konzumace pornografie potom stále existuje relativně málo studií zabývajících se konkrétně queer ženami, oproti heterosexuálním ženám i gay mužům. Výzkumy ne-heterosexuálních osob se častěji zaměřují obecně na LGBTQ+ lidi a je velmi omezené množství studií zabývajících se odděleně zkušenostmi queer žen (Ashton et al., 2017; Flory & Shor, 2024). S ostatními skupinami v rámci LGBTQ+ spektra sdílí queer cisgender ženy pozici, kdy je jejich sexuální identita stigmatizována či méně reprezentována v běžných médiích. Jejich situace je ale specifická vzhledem k současnému identifikování se s ženským genderem i zkušenost se socializací jako ženy, což vytváří unikátní pozici pro vztahování se k genderové problematice v rámci pornografických obsahů.

Velká část akademického výzkumu pornografie se obecně soustředí především na její možné negativní dopady (McCormack & Wignall, 2017). Vedle toho ale existuje množství především kvalitativních výzkumů zaměřených na individuální zkušenost a interpretace

konzumentů, kteří jsou ve vztahu k médiu vnímáni jako aktivní a kritické subjekty (Ashton et al., 2017; Atwood, 2005). Na tuto linii výzkumu bych v této práci chtěla navázat a kvalitativně zkoumat, jak queer žen vnímají a hodnotí svoje zkušenosti s pornografií.

1.1 Teoretická východiska pro výzkum

Ve zmíněném proudu tradičního výzkumu pornografie je věnována pozornost převážně zkoumáním efektům jako závislost, misogynie, násilí na ženách (Ashton et al., 2017, Atwood, 2002). Výzkumníci, kteří vychází z tohoto takzvaného paradigmatu negativních účinků, často uplatňují příliš zjednodušenou verzi teorie sexuálních scénářů (McCormack & Wignall, 2017; Simon & Gagnon, 2003). Tato verze předpokládá přímý kauzální vztah mezi konzumací pornografie a chováním. V rámci aktuálnějších studií roste množství důkazů, které odmítají korelace mezi vystavením pornografii a rizikovým sexuálním chováním. Mnohé z původních studií se navíc odehrály v laboratorních podmínkách a nezohledňovaly kontext a perspektivu spotřebitelů nebo jejich roli ve volbě konzumovaného materiálu. To naznačuje, že paradigma negativních účinků minimálně v některých aspektech příliš zjednodušuje způsob, jakým jednotlivci interagují s pornografickými obsahy (McCormack & Wignall, 2017).

Vedle tohoto výzkumného paradigmatu se vyvinul diferencovanější přístup, který upozorňuje i na potenciální přínosy pornografie a na důležitost zkoumání subjektivních zkušeností diváků s pornografickými materiály (Flory & Shor, 2024). Feona Attwood (2011) popisuje tuto "paradigmatickou změnu" ve výzkumu pornografie jako odklon od přístupů zaměřených na přímé škodlivé efekty směrem k pojmání pornografie jako kulturního a společenského fenoménu, uznání její rozmanitosti a zkoumání zapojení a interpretace publika. Tento přístup zasazuje pornografii do širších kulturních, sociálních a ekonomických souvislostí a zdůrazňuje zaměření spíše na subjektivní prožitek člověka a toho, jak pornografie figuruje v jeho individuálním kontextu, než jen na její domnělé přímé účinky (Atwood, 2002).

V této práci budu vycházet právě z tohoto přístupu; chci ve výzkumu pracovat s tím, jak participantky samy interpretují a hodnotí své zkušenosti s pornografickými obsahy. Vycházím z teorie aktivního publika, která vnímá diváky jako aktivní konzumenty médií s různorodými a neustále se měnícími potřebami, zájmy a historií (Giles, 2012). Takový přístup připouští, že participantky nepřijímají pasivně pornografické obsahy, ale aktivně s nimi pracují, kriticky je hodnotí a přizpůsobují si je podle vlastních zkušeností a kontextů. S tímto

přístupem je možné zohlednit při zkoumání například zkušenosti se stigmatem spojeným se sexualitou, zkušenost s různě kvalitní sexuální edukací nebo aktivním kritickým zkoumáním pornografie v aktivistických a akademických kruzích (Mowlabocus & Wood, 2015).

1.2 Sexuální identita

Výzkum pornografie je úzce spjatý výzkumem různých aspektů lidské sexuality, v této práci se při vztahu k pornografii soustředím především na sexuální identitu. Sexuální identita je někdy označovaná jako ekvivalent sexuální orientace, přičemž v tomto kontextu vyjadřuje, k jakým lidem člověk cítí sexuální a emocionální přitažlivost a jak na tuto přitažlivost reaguje svým chováním (APA Dictionary of Psychology, n.d.e). Podle Mishela (2019) se sexuální identita skládá ze tří hlavních složek: sexuální přitažlivosti, sexuálního chování a sebepojetí. Tyto tři složky mohou být u jednotlivce vzájemně sladěné nebo se mohou lišit.

Široká a poměrně univerzální definice sexuální identity je navržena ve článku *Sexual identity as universal process* (Dillon et al., 2011). Sexuální identita je zde v obecnosti popsána jako část osobní identity, která zahrnuje, jak člověk chápe a vnímá důležité aspekty svého sexuálního já. Je to odpověď na otázku „Kdo jsem po sexuální stránce?“. Podle autorů a autorky je sexuální identita pojímána jako vícerozměrný konstrukt, který zahrnuje několik klíčových složek. Jednou z nich je identita sexuální orientace, která je zde definovaná jako vědomé uznání a internalizace sexuální orientace. Sexuální identita potom zahrnuje další oblasti lidské sexuality: sexuální potřeby, sexuální hodnoty, preferované sexuální aktivity, preferované vlastnosti sexuálních partnerů a preferované způsoby sexuálního projevu. Dále autoři popisují složku sociální identity, která je definovaná jako identita příslušnosti ke skupině, tedy uznání sebe sama za součást skupiny s podobnou sexuální identitou a postoje k jiným skupinám sexuální identity. Autoři zdůrazňují, že složka sociální identity může zahrnovat jak skupiny definované sexuální orientací, tak členství v dalších skupinách souvisejících se sexualitou (např. lidé v celibátu, lidé v BDSM komunitách).

Queer identita

Pro účely mé práce je důležité popsat specifika queer identity. V rámci práce termín queer ženy používám nejčastěji jako zastřešující termín pro cis-gender ženy identifikující se jinak než heterosexuálně a specifikovala jsem ho tak i při výběru participantek. Později vyplynulo, že

většina participantek označuje svou sexuální identitu preferovaně právě termínem queer. Vzhledem k tomu, že tento výraz může mít různé významy v odlišných kontextech, připadá mi podstatné objasnit jeho možné interpretace.

“Queer” je termín, který měl původně v angličtině pejorativní konotaci a znamenal “divný” nebo “podezřelý”. Aktivisté zasazující se za práva sexuálních minorit termín přijali za svůj a zbavili ho tak negativního nádechu. Termín “queer” může sloužit jako zastřešující označení pro všechny osoby spadající do LGBTQ+ spektra, jejichž identita nějakým způsobem vybočuje z heterosexuálních očekávání (Fafejta, 2016; Galupo et al., 2016). “Queer” ale může sloužit i jako označení pro specifickou identitu. Jako označení pro samostatnou identitu jej často využívají lidé, kteří svoji sexualitu považují za fluidní a měnící se v průběhu času, lidé kteří nespádají do binárních genderových kategorií (Morandini et al., 2016), nebo lidé, které přitahuje více genderů a kteří se identifikují s více různými identitami, a proto vnímají queer jako širší či svobodnější pojem zahrnující vlastní zkušenost (Galupo et al., 2016).

Označení queer se využívá i jako do nějaké míry politický termín lidmi, kteří nechtějí svou identitu vtěsnávat do žádné ze zavedených kategorií sexuální identity, protože jsou vnímány jako nedostačující a omezující. Queer je v tomto smyslu politickou kategorií, protože chce změnit mocenské diskurzy, které chápou sexuální identitu jako něco pevně daného a neměnného, s čím se jedinec rodí a čemuž se musí bezpodmínečně podřizovat. Queerness v tomto smyslu odmítá představu, že existují pouze mužská a ženská těla a identity a jediná alternativa k heterosexuality je homosexualita a ne už jiné identity a preference (Jagose, 1996; Fafejta, 2016).

Dosavadní výzkumy zaměřené na konzumaci pornografie u queer žen se zpravidla soustředí především na ženy, které se identifikují jako lesby nebo bisexuální. Rozhodla jsem se tak v práci zkoumat zkušenosti queer identifikovaných žen především proto, abych oslovila i ženy, které se necítí v těchto kategoriích zastoupeny nebo se obecně necítí komfortně s kategorizací své sexuální identity. To, jakými způsoby mohou lidé identifikující se s výrazem queer vnímat svoji sexuální identitu, považují za důležitý kontext pro individuální vztahování se k pornografickým obsahům. Pokud například člověk vnímá svoji queer identitu do nějaké míry politicky a znamená pro něj i vymezení se proti heteronormativitě a esencialistickému pojetí sexuality, může se to specificky promítat do jeho hodnocení pornografických obsahů.

Sexuální identita jako univerzální proces

V práci zkoumám zkušenosti sahající od dětství či adolescence až do současnosti, považuji tak za důležité interpretovat data i z vývojové perspektivy. Podle některých výzkumů pornografie mnohdy plní pro LGBTQ+ lidi důležitou funkci ve vývoji sexuální identity. Sledování online pornografie některým LGBTQ+ osobám pomáhá objevit nebo potvrdit sexuální orientaci, poskytuje soukromý a bezpečný způsob, jak se zabývat svou sexualitou a prozkoumávat své preference ještě před navázáním skutečných romantických nebo sexuálních vztahů a někdy je i přímo impulsem pro zpochybnění heterosexuality (Flory & Shor, 2024; Campbell et al., 2022). I vzhledem k relativně malému množství studií zabývajících se v tomto ohledu specificky queer ženami v práci zkoumám i roli pornografie ve vývoji sexuální identity.

Výzkum vývoje sexuální identity se historicky soustředil primárně na skupiny lidí, kteří se identifikují jako gay a lesby, později bisexuálové a heterosexuálové (Dillon et al., 2011). Jedním z nejvlivnějších modelů je model formování homosexuální identity vyvinutý Vivienne Cass (1979). Tento model popisuje proces přijetí vlastní orientace skrze šest na sebe navazujících fází, které reflektují postupný lineární přechod od nejistoty a vnitřního konfliktu k plnému přijetí a integraci sexuální orientace do celkové identity člověka. Dnes je kritizován jako zastaralý, jelikož nepostihuje širší spektrum sexuálních identit a nereflektuje současný kontext (Kenneady & Oswalt, 2014). Alternativou je další známý model Fassingerové (1996), který rozlišuje individuální a skupinovou úroveň identity a umožňuje větší variabilitu vývoje.

Tyto často využívané modely se soustředí primárně na gaye a lesby, méně často potom na jiné identity. Mohou do jisté míry reflektovat zkušenost lidí s různými minoritními sexuálními identitami. Nezachycují ale specifika vývoje sexuální identity u bisexuálně či queer identifikovaných osob. I proto, že je queer identita je specifická ne zcela jednotnou definicí a možností proměnlivosti, zdálo se mi vhodné pro teoretické rámování zvolit univerzálnější model vývoje sexuální identity, konkrétně jsem zvolila model navržený v již zmíněném článku *Sexual identity as universal process*. Tento model by se neměl omezovat na konkrétně identifikované skupiny, ale měl by být aplikovatelný napříč identitami (Dillon et al., 2011).

Podle článku existuje pět různých stavů (status) vývoje sexuální identity. Jako první autoři zmiňují stav povinné heterosexuality, kterou definují jako původní výchozí předpoklad heterosexuality na základě společenských norem. Další ze stavů je aktivní zkoumání, které zahrnuje zkoumání různých sexuálních potřeb, hodnot a charakteristik partnera. Stav difúze představuje pozici, kdy jedinec ještě plně neprozkoumal nebo se

nezavázal k určité sexuální identitě, přičemž do něj může člověk přejít i ze stavu explorační i ze stavu povinné heterosexuality. Difúze je považována za předběžný nebo přechodný stav předtím, než jedinci začnou svou identitu zkoumat nebo integrovat komplexněji. Posledním popisovaným stavem fází je prohloubení a závazek, který je podle autorů nejzralejší a nejadaptivnější stav. V této fázi by mělo docházet k souladu mezi procesy individuální a sociální identity a člověk by měl dosáhnout porozumění sobě samému, které je v souladu s tím, jak definuje svou vlastní identitu.

Tyto stavy jsou podle autorů nelineární a proměnlivé. Model tak umožňuje více možných individuálních trajektorií vývoje a uznává, že lidé mohou v různých obdobích zažívat různé stavy sexuální identity v důsledku rozdílů ve vlastních vývojových kontextech. Například heterosexuální identita se může vyvíjet bez zkoumání, protože je v převážně heteronormativní společnosti možné přejít ze stavu povinné heterosexuality k závazku na základě životních zkušeností, které se nijak nepotkávají s charakteristikami stavu aktivního zkoumání. Na druhou stranu pro osoby jiných sexuálních orientací dospění do stavu prohloubení a závazku k identitě obvykle vyžaduje aktivní zkoumání.

Tento model vývoje sexuální identity jsem zvolila jako vhodný teoretický rámec pro interpretaci toho, jak queer ženy prožívají a dávají význam pornografii, protože umožňuje zahrnout specifika queer identity. Queer je termín využívaný mimo jiné i lidmi, jejichž vnímání vlastní sexuální identity je fluidní a může se v průběhu času měnit, proto pracuji s modelem, který reflektuje nelineární a proměnlivou povahu identity. Model Dillona et al. umožňuje zohlednit, že vztah k pornografii i její celkový význam se může měnit napříč stavy vývoje identity, a že tyto stavy nemusí následovat v rigidně daném pořadí.

1.3 Definování termínu „pornografie“

Definice pornografie v psychologickém výzkumu se u různých studií značně liší. Proto zde považuji za důležité dodat kontext, jaké různé definice pro termín existují a vymezit, jak budu termín „pornografie“ používat v této práci. Rozšířená definice v psychologickém výzkumu za pornografii označuje médium zobrazující odhalené genitálie a/nebo sexuální akty vytvořené se záměrem vyvolat či zvýšit sexuální vzrušení diváka (Morgan, 2011).

V některých výzkumech je pornografie definována pouze skrze zobrazení nahoty a ne už sexuálního kontaktu. V jiných studiích zase výzkumníci v definici nezahrnují záměr

vzrušení konzumenta (Wright & Randall, 2012). Zajímavé je, že i množství poměrně nových výzkumů pornografie nezahrnuje vůbec její definici (McKee et al., 2020). Při ne-definování tak mohou výzkumníci nedostatečně zohlednit kontext a subjektivní interpretace tohoto slova a v důsledku tak mohou různé studie zkoumat pod označením pornografie i značně odlišné fenomény (Ashton et al., 2019).

To, co různí lidé považují za pornografii, se totiž může zásadně lišit. Willoughby a Busby (2016) se ve své studii dotazovali 2089 lidí, jaké typy materiálů považují za pornografii. Mezi příklady patřily například „obrázek nahé ženy v sugestivní póze“ nebo „hollywoodský film se sexuální scénou“ a výsledky ukazují vysokou variabilitu ve vnímání konkrétních příkladů sexuálních médií napříč vzorkem.

V kapitole mapující dosavadní výzkumy zaměřující se na zkušenosti queer žen s pornografií se tak vždycky snažím zahrnovat, co se výrazem „pornografie“ míní v daném kontextu. Zdaleka ne u všech studií, ze kterých čerpám, jsem byla schopná najít jasné vymezení toho, jak pracují s termínem „pornografie“, tento kontext tedy uvádím jen u studií, ze kterých jsem byla schopná takovou definici vyčíst.

Vzhledem ke kvalitativnímu přístupu k výzkumu v mojí práci mi dává smysl nedržet se striktně konkrétní definice pornografie, pokládám ale za důležité vnímat a doplňovat kontextuální specifika různých zkušeností s různými podobami a formami toho, co participantky samy považují za pornografii.

Stejně jako je náročné hledat shodu na definování pojmu pornografie, je náročné i hledat uspokojivé definice pro různé typy a žánry. Někteří výzkumníci se snažili objasnit otázku definice rozlišováním mezi „nenásilnou pornografií“, „násilnou pornografií“ a žánrem „erotica“. Toto rozlišení podle údajné „násilnosti“ hrálo významnou roli i v řadě výzkumů soustředěných na potenciální negativní efekty pornografie (McKee, 2015). Obsahové analýzy pornografických časopisů a filmů se snažily rozlišovat mezi různými druhy zobrazení, např. rozlišovaly nenásilnou pornografii od erotiky tím, že pro charakteristiku první z nich používaly obecně pejorativní výrazy jako „objektivizující“, „ponižující“ nebo „dehumanizující“ bez uznání toho, že tyto popisy jsou subjektivní a závisí na kontextu (Ciclitira, 2002). Násilí v pornografii je v některých studiích definováno tak, že jako násilné jsou označovány například konsensuální BDSM praktiky, méně často je potom definováno na základě absence konsentu (McKee, 2015).

Problematické je i vymezení toho, co je „mainstreamová“ pornografie, termín, se kterým se v mnoha studiích pracuje bez jasné definice. Některé studie definují

mainstreamovou pornografií jako sexuálně explicitní, snadno dostupný obsah vytvářený pro masovou spotřebu a obvykle zacílený na heterosexuální muže (Downing et al., 2017; Seida & Shor, 2019). Existují ale i mnohem širší definice, například chápání mainstreamové pornografie jako materiálu, který obsahuje sexuální obsah v jakékoli podobě, jehož účelem je sexuální vzrušení diváků nebo posluchačů a který se vytváří primárně za účelem profitu (Corsianos, 2007).

Rozhodla jsem se tak v práci nerozlišovat ze svojí pozice striktně například mezi násilnou a nenásilnou pornografií nebo mainstreamovou pornografií a jinými alternativními žánry. Namísto toho chci dát prostor respondentkám, aby podle vlastního úsudku označovaly materiál, ke kterému zrovna referují, a při reportování výsledků zahrnovat potřebný kontext pro danou zkušenost. Stejně tak nechci zkoumat pouze video formu, ale zahrnovat v analýze i zkušenosti participantek s audio nebo psanou formou pornografie. Domnívám se, že jedině tímto způsobem budu schopná zachytit komplexní zkušenost participantek a nevynechat potenciálně důležité informace.

Debaty o pornografii

O pornografii bylo a je vedeno množství politických i akademických debat a bývá kritizována z různých ideologických perspektiv. Pornografie může být nahlížena z morálně konzervativního pohledu, který považuje sexualitu za potenciálně rozvratnou sílu, jejíž působení by mělo být omezeno na tradiční nukleární rodinu. Pornografie jako často komercializované vyjádření sexu mimo tyto hranice je považována z podstaty nemorální médium, které by mělo být potlačeno. Proti tomu se staví liberální perspektiva, která považuje sexualitu za základní aspekt lidské svobody a tvrdí, že pornografie je legitimní formou sexuálního vyjádření (Brown & Halley, 2002; Ciclitira, 2004; Thornton, 1986).

Další významný kritický pohled, který často formoval i východiska při výzkumu pornografie, je perspektiva anti-porn feminizmu (Ciclitira, 2004; Dworkin, 1987). Tento názorový proud považuje pornografii za nástroj mužské dominance, který udržuje genderovou nerovnost, protože dehumanizuje ženy a posiluje jejich podřízenost. Tvrdí, že pornografie nejen zobrazuje, ale aktivně přispívá k reálnému násilí a útlaku žen (Dworkin, 1987). Tato feministická kritika pornografie se prosadila v 70. letech 20. století a vedla k akademickému diskurzu i politickému aktivismu, včetně protestů proti obchodu s pornografií a právních sporů. Toto napětí se vystupňovalo během „sexuálních válek“ v 80. letech 20. století, kdy se

skupiny v rámci feministického hnutí střetly v otázce, zda je pornografie ze své podstaty utlačující, nebo zda ji lze znovu využít jako nástroj pro sexuální zkoumání a posílení postavení (Brown & Halley, 2002). Na této druhé straně sporu stály takzvané anti-anti porn feministky nebo také feministky “proti cenzuře”.

Zatímco některé feministické autorky a akademičky zdůrazňují patriarchální základy pornografie, jiné zkoumají její potenciál rozvracet dominantní heteronormativní a patriarchální narativy, zejména v kontextu feministického a queer porna. Tyto autorky vidí pornografii jako potenciálně osvobozující médium; tvrdí, že pokud je pornografie produkována určitým způsobem, může mít pozitivní vliv na sexuální sílu (*sexual power*) queer lidí a žen. Na základě těchto myšlenek se od 80. a 90. let postupně rozšířila nabídka “neandrocentrických” pornografických obsahů jako queer a feministická pornografie, které se vyznačují snahou zajistit bezpečnost a wellbeing účinkujících, posilovat (*empower*) a vzdělávat o ženské a queer sexualitě (Taormino et al., 2013)

Shrnutí alespoň některých výrazných názorových proudů poskytuje základní přehled, jaké ideologické a akademické diskuse formovaly společenské vnímání pornografie. Porozumění těmto perspektivám může pomoci lépe pochopit, jaké ideologické perspektivy formovaly společenskou debatu, a s jakými postoji a reprezentacemi se mohly respondentky výzkumu setkávat.

1.4 Queer ženy a pornografie

Neheterosexuálně identifikované ženy mají jako konzumentky pornografie specifickou pozici, která se odráží v komplexním spektru reakcí na pornografické obsahy. V této kapitole představím relevantní literaturu, která se jejich zkušenostmi s pornografií z různých úhlů zabývá. Vzhledem k tomu, že přímo na queer ženy je zaměřené velmi omezené množství studií, uvádím zde i literaturu soustředěnou obecně na cisgender ženy včetně heterosexuálních, nebo obecně na LGBTQ+ lidi.

Z kvantitativních výzkumů vyplývá, že ve srovnání s muži ženy obecně konzumují pornografii méně často, začínají s ní v pozdějším věku a preferují méně “hardcore” pornografii (Hald, 2006; Peter & Valkenburg, 2016; Ševčíková & Daneback, 2014). Nejčastější formou konzumované pornografie jsou bez ohledu na gender online videa, ženy potom častěji než muži využívají erotickou fikci (Atwood, 2018; Smith et al., 2015).

Podle systematické přehledové studie zahrnující kvalitativní výzkumy (Ashton et al., 2017) jsou zkušenosti žen s pornografií velmi individuální a často paradoxní. Ženy se podle studie setkávají s pornografií jak záměrně, tak náhodně, někdy i prostřednictvím partnerovy konzumace. Ženy uvádějí, že pornografii používají pro sexuální vzrušení a vzdělávání, ale mnohé z nich zažívají vnitřní konflikty mezi vzrušením a svými hodnotami a dilematy ohledně etiky různých aspektů produkce a konzumace porna. Některé srovnávají své tělo s těly v pornografických obsazích a zažívají pocity nedostatečnosti. V jiných případech naopak ženám údajná diverzita těl zobrazených v pornografii pomohla přijmout své vlastní tělo jako "normální". Ve vztazích podle studie může pornografie posilovat i narušovat vztahovou intimitu; některé ženy ji oceňují pro sexuální zkoumání a komunikaci s partnerem, zatímco jiné se cítí nuceny napodobovat pornografické obsahy v reálném životě. Mnoho žen podle studie popisuje odpor k "násilné pornografii", zejména zobrazení znásilnění, a považují ji za obzvláště znepokojující, pokud jsou v ní ženy ponižovány za účelem sexuálního uspokojení mužů. Tyto obavy jsou u nich často spojeny s širšími úvahami o genderové nerovnosti a sociálním znevýhodnění. Ve studii je zároveň reflektováno, že různé zahrnuté výzkumy pracují s různými definicemi pornografie nebo v nich definice termínu chybí.

Ve studii Atwood et al. (2018), která kombinuje kvalitativní a kvantitativní metody, mnohé participantky výzkumu popisují porno jako pozitivním způsobem život měnící a podle svých slov ho smysluplně začleňují do života za účelem osobního růstu, zkoumání identity a vzdělávání. Některé ženy ale také vyjadřují ambivalenci nebo diskomfort a uvádějí obavy z nerealistických sexuálních norem a etiky produkce. Další participantky uvádějí pocity odcizení nebo neuspokojení asociované s konzumací porna. Konkrétně queer ženy podle studie častěji než heterosexuální využívají pornografii jako nástroj pro sebepoznání, potvrzování a zkoumání genderové a sexuální identity. Atwood zde pod pojmem pornografie zahrnuje "tradiční pornografická videa a obrázky, stránky s psanou erotickou beletrií, sexuální blogy, amatérský obsah, alternativní a nezávislé porno a ručně kreslené porno a komiksy".

Situace queer žen se od zkušeností heterosexuálních žen i ve velmi obecných aspektech liší. I s ohledem na menší reprezentaci queer sexuality v jiných médiích není úplně překvapivé, že konzumace pornografie je u queer žen častější než heterosexuálních žen a queer dívky patrně začínají sledovat pornografii v mladším věku než dívky heterosexuální (Wu et al., 2020; Træen & Daneback, 2013; Bóthe et al., 2019). Obecně výzkumy zabývající se konzumací pornografie LGBTQ+ lidmi zdůrazňují, že médium pornografie může být obzvláště důležité a

formativní vzhledem k nedostatečné reprezentaci a sexuální edukaci z jiných zdrojů (Flory & Shor, 2024; Harvey, 2020). Zkušenosti s konzumací pornografie jsou v rámci různých skupin LGBTQ+ spektra samozřejmě rozmanité, s ohledem na různé intersekcce sexuálních a genderových identit i různé míry a nuance společenských privilegií či stigmatizace.

Ze systematické přehledové studie Litsou et al. (2020) například vyplývá, že konzumace pornografie je obzvláště důležitá pro mladé gay muže v poskytování užitečných informací o mechanikách sexu. Situace queer žen se liší mimo jiné co se týče způsobu reprezentace sexu mezi ženami na mainstreamových platformách. Zatímco gay pornografie je většinou vytvářena muži a cílená na muže, mnoho videí na mainstreamových webech, v nichž vystupují dvě ženy (označovaných jako „lesbické porno“), je vytvářeno muži a zaměřeno na uspokojení mužského heterosexuálního pohledu, nikoli na potřeby a touhy lesbických a queer divaček (Harvey, 2020; Corsianos, 2007; Williams, 1999). Tato tzv. mainstreamová lesbická pornografie často obsahuje heteronormativní vzorce a objektifikaci queer sexuality a zobrazuje interakce a prvky, které queer ženy interpretují jako nerealistické, což může vyvolávat pocity odcizení a ztěžovat pozitivní vztahování se k takovým obsahům (Flory & Shor, 2024; Harvey, 2020; Morrison & Tallack, 2005). Heteronormativita je založená na předpokladu, že heterosexuality představuje normu a ideál, který je přirozeně nadřazený jiným sexuálním identitám a preferencím. Heteronormativita se promítá do různých společenských procesů a institucí, skrze něž upevňuje nadřazenou pozici heterosexuality jako jediné přirozené a správné možnosti (Berlant & Warner, 1998).

Ve studii Morrison a Tallack (2005) ženy identifikované jako lesby a bisexuální sledovaly pornografická videa, jedno z nich vytvořené muži pro mužské publikum a druhé vytvořené lesbickými ženami pro lesbické publikum. Participantky u videa zacíleného na muže kritizovaly, že lesbický sex v něm byl rámovaný jako experimentování v opozici ke „skutečnému“ heterosexuálnímu sexu, účinkující neprojevovaly intimitu ani emoce a těla účinkujících splňovala ideál konvenční atraktivity pro heterosexuální muže. Dále se podle nich „male gaze“ v obsahu projevoval prvky jako důraz na penetraci, přiblížené záběry genitálií, nebo absenci maskulinně se prezentujících „butch“ leseb. Video zacílené na lesbické ženy současně také nebylo hodnocené pozitivně, mnohé participantky ho vnímaly jako nudné a podporující neplatný stereotyp ženské sexuality jako nutně něžné a romantické.

Podobnou kritiku co se týče mainstreamové lesbické pornografie přinášely respondentky v kvalitativním výzkumu Chadwick (2018). Většina queer žen zahrnutých ve

výzkumu vnímala mainstreamovou pornografií jako nepřitažlivou kvůli její heteronormativní povaze a tomu, že queer identity jsou v ní zkrsleny, aby zaujaly mužské diváky (Chadwick, 2018).

Mladí LGBTQ+ lidé v kvalitativní studii zkoumající vnímané efekty "mainstreamové online video pornografie" ji považovali za užitečný nástroj sebepoznání a sexuálního zkoumání, ale vnímali ji jako problematickou, pokud měla být hlavním zdrojem sexuální edukace (Harvey, 2020). Ze studie vyplývá, že nedostatek sexuální výchovy zahrnující LGBTQ+ tento problém ještě zhoršuje, protože heterosexuální narativy převládají jak ve vzdělávacím prostředí, tak v pornografickém obsahu, a LGBTQ+ lidé tak nemají odpovídající zastoupení. Některé z vnímaných důsledků sledování pornografie byla nerealistická očekávání od sexu, vzhledu těl a genderových rolí, zejména u těch, kteří svoji sexuální edukaci mimo pornografií nepovažovali za dostatečnou. Participanti také problematizovali fetišizaci LGBTQ+ zkušeností, neautentické zobrazování LGBTQ+ vztahů a replikaci heterosexuálních norem v pornografii. Mezi dalšími vnímanými efekty bylo znecitlivění vůči sexu, znehodnocování sexuálních prožitků a přispívání k úzkosti ze sexuálního výkonu.

Výsledky kvalitativního výzkumu Flory a Shor (2024) zaměřeného na zkušenosti LGBTQ+ lidí pravidelně sledujících online video pornografií podporují představu pornografie jako nástroje, který může pomoci queer lidem nabýt větší důvěru (*confidence*) ve vlastní sexuální identitu, normalizovat neheterosexuální praktiky a učit se o technických aspektech neheterosexuálního sexu a vztahů. Konkrétně participanti vnímali pornografií jako prostředek pro zkoumání identity, normalizaci queer identit a praktický návod pro queer sex.

Ve studii Tillman a Wells (2022) analyzují rozhovory s dvaceti ženami, které se považují za feministky, a ze kterých se šestnáct identifikuje jinak než heterosexuálně, a zkoumají, jak tyto ženy vnímají v rámci porna otázku autenticity. Účastnice určovaly autenticitu v pornografii skrze tři hlavní aspekty: vzhled těl, výkon a intimita. Autenticita byla pro většinu žen důležitá pro požitky z pornografie, částečně díky tomu, že snižovala pocit viny a emocionální práce, tedy úsilí potřebného k tomu, aby si obsah užily nebo mu uvěřily. Studie také sledovala, jaké vnímané bariéry zamezují tomu, aby si participantky konzumaci pornografie užívaly. Polovina z nich jako takovou bariéru vnímala náboženské zázemí, navazující stigmatizaci a pocitu studu a viny, některé z nich potom zmiňují specificky stud podmíněný genderem a stigmatizaci toho sledovat pornografií jako žena. Další častou bariérou byla vnímaná misogynie a objektivizace žen v pornografii, polovina žen potom jmenovala jako

bariéru obavou o bezpečnost vystupujících hereček a nedostatečně jasný konsent. V rámci dalších probíraných témat většina participantek potom vyjádřila, že by v pornografii uvítaly jasnější vyjádření konsentu a lepší reprezentaci minorit, čtvrtina participantek potom zmiňuje, že vyhledávají cíleně pornografii s velkou diverzitou identit a těl. Většina participantek ve studii také tematizuje psanou pornografii, kterou některé vnímají jako bezpečnější a méně problematickou. Erotická fikce obecně participantkám poskytovala způsob, jak si užívat pornografii bez vnímaných nepříjemných a problematických aspektů.

Výsledky zmíněných studií ilustrují, jak rozmanité jsou zkušenosti queer žen s pornografií i to, že jejich identita sexuální orientace a genderu hraje důležitou roli v různých aspektech hodnocení a interpretování pornografických obsahů. Některé queer ženy si spojují pornografii s pocity odcizení, diskomfortu a etickými dilematy a staví se kriticky vůči heteronormativní povaze mainstreamových pornografických obsahů, objektifikace, misogynie nebo problematické reprezentace queer sexuality. Zároveň pro mnohé queer ženy pornografie slouží jako nástroj sebepoznání, potvrzování a zkoumání své identity a vyplňuje mezery ve vzdělávání se o sexu. Z citovaných studií vyplývá, že povaha zkušeností s pornografií může být odlišná u různých forem a žánrů pornografie, může být ovlivněná tím, jestli je daný obsah čtený jako eticky problematický, jakým způsobem zobrazuje ženy a ženské uspokojení, jak funguje nebo selhává v zobrazování queer sexu a reprezentování queer identit.

Ve svojí práci chci na tyto výzkumy navázat a podrobně se zaměřit na to, jaké aspekty queer ženy v pornografických obsazích vnímají jako podstatné pro svůj prožitek. Protože považuji za důležité, aby výsledky práce měly potenciálně praktické implikace, chci co nejkonkrétněji zkoumat, jaké prvky v rámci konzumovaných obsahů mají vliv na povahu zkušeností participantek.

Vnímám jako důležité, aby se rozvíjel výzkum jak rizik různých podob pornografie, tak pozitivního potenciálu tohoto média pro queer ženy. Chci se tak zaměřit na to, jaké vnímané přínosy pro queer ženy má konzumace pornografie, a identifikovat konkrétní prvky v konzumovaných obsazích, které tomu přispívají. Současně chci věnovat pozornost tomu, jaké aspekty pornografických materiálů naopak participantky interpretují jako problematické nebo v nich vyvolávají nepříjemné emoce. Cílem práce je především zjistit, jaké vlastnosti a prvky pornografických obsahů queer ženy ve výzkumném souboru považují za důležité pro to, aby svůj prožitek i význam porna pro svůj širší kontext vnímaly pozitivně nebo negativně. Výsledky můžou být inspirativní například pro tvůrkyně a tvůrce queer i jiné

pornografie a přispět objevování pozitivního potenciálu tohoto média. Pro tuto práci jsem na základě toho zformulovala následující výzkumné otázky:

Jaké vnímané přínosy nebo pozitivní aspekty má pro queer ženy konzumace pornografie?

Jaké vnímané negativní důsledky nebo nepříjemné aspekty má pro queer ženy konzumace pornografie?

Jaké prvky v pornografických obsazích jsou podstatné pro hodnocení zkušeností s jejich konzumací?

2 Metoda

Jako metodu analýzy dat jsem zvolila tematickou analýzu, která skrze hledání společných témat napříč rozhovory umožňuje analýzu společných významů, které participantky přikládají svým zkušenostem (Braun & Clarke, 2022). Konkrétně jsem zvolila reflexivní tematickou analýzu, která podle Braun a Clarke umožňuje analýzu subjektivních interpretací pornografických obsahů a poskytuje flexibilní rámec pro zohlednění individuálních kontextů participantek. Metoda byla zvolena i s ohledem na cílovou skupinu výzkumu a její potenciální zranitelnost. Reflexivní tematická analýza v pojetí je vhodná metoda pro výzkum v rámci marginalizované skupiny jako jsou queer ženy i díky tomu, že klade důraz na přezkoumávání pozice výzkumníka k tématu. Tato metoda po výzkumníkovi vyžaduje, aby v procesu aktivně zkoumat svoji pozici co se týče vlastní identity, zkušeností a tak i potenciálních předsudků, které by mohly ovlivnit interpretaci dat. Otevřené rozkrývání pozice výzkumníka a s ní spojených předpokladů by mělo zaručit transparentní a citlivý přístup k respondentsvu.

2.1 Výzkumný soubor

Do výzkumu se celkem zapojilo osm participantek. Velikost vzorku byla stanovena předem s ohledem na rozsah projektu, přičemž jsem se řídila doporučením Braun a Clarke (2013), které pro menší výzkumy doporučují zapojení přibližně šesti až deseti účastníků. V této metodologii je tradiční pojem datové saturace nahrazen konceptem tzv. „informační síly“, který vychází z předpokladu, že čím více relevantních a podstatných informací vzorek přináší, tím menší počet účastníků je potřeba (Malterud et al., 2015). Na základě toho jsem velikost vzorku stanovila předem pouze v podobě doporučeného rozmezí a po uskutečnění osmi rozhovorů jsem arbitrárně uznala data za dostatečně obsáhlá vzhledem k poměrně úzce vymezeným výzkumným otázkám. V práci se zároveň snažím o hloubkové zkoumání individuálních zkušeností spíše než o široké porovnání mezi případy, na základě toho by menší vzorek měl být v tomto případě dostačující (Malterud et al., 2015).

Kritérii pro výběr respondentek byla jejich sebe-identifikace jako cisgender ženy s jinou než heterosexuální identitou, které se ztotožňují s označením termínem “queer“, věk minimálně osmnáct let a zkušenost s konzumací pornografie. Záměrně jsem tuto zkušenost nijak blíže nespécifikovala, protože jsem považovala za důležité zahrnout různorodé příběhy

a vzorce konzumace pornografie a například i potenciálně kritické perspektivy žen, které v současnosti pornografii nemusí konzumovat vůbec.

Dosavadní výzkumy týkající se konzumace pornografie u queer žen se většinou zaměřují na ženy, které se identifikují jako lesby nebo bisexuální. V této práci volím pojem queer, abych zahrнула širší spektrum zkušeností a oslovila i neheterosexuální ženy, které se v jiných označeních necítí být plně zastoupeny. Vycházím z předpokladu, že většina zúčastněných bude svou queer identitu odvozovat od sexuální či romantické přitažlivosti k ženám a jiným než mužským genderům. Zároveň si uvědomuji, že pojem queer se může vztahovat i například k lidem na asexuálním spektru a dalším osobám, které se neidentifikují jako heterosexuální, ale zároveň nepocítují sexuální přitažlivost k ženám, nebo je jejich zkušenost jinak specifická. Při přípravě rozhovorů jsem se snažila takovou možnost zohledňovat, reflektuji ale, že celkově je práce koncipovaná a soustředěná především na zkušenosti žen, které jsou na nějaké rovině přitahovány i osobami stejného genderu.

Ve výsledném výzkumném souboru jsou zahrnuté ženy mezi 22 a 25 lety, téměř všechny jsou v době provádění rozhovorů studentkami vysokých škol a jedna je zaměstnána v neziskové vzdělávací organizaci. Co se týče identity, všechny participantky se genderově identifikují jako ženy a ztotožňují se s termínem queer. Některé participantky ho doplňují termíny bisexuální, někdy s doplněním momentální preference mužů či žen, pansexuální nebo asexuální v kombinaci s bisexualitou. Jedna respondentka se označuje především jako bisexuální, pro ostatní je výraz queer preferované primární označení.

Výběr participantek byl prostý a účelový. Vytvořila jsem inzerát s kritérii a stručnými informacemi, který jsem sdílela na svém osobním instagramovém účtu, kde jsem zároveň požádala přátele a známé o jeho sdílení. Dále jsem ho zveřejnila na queer sociální síti duhy.sk, v praxi jsem ale nakonec vedla rozhovory pouze s participantkami, které se o výzkumu dozvěděly přes Instagram. Uvědomuji si, že tento způsob výběru mohl vést k určité selektivě vzorku, zejména co se týče deklarovaného hodnotového nastavení, což více rozvádím v kapitole Reflexe pozice výzkumnice.

2.2 Proces sběru dat

Příprava rozhovorů

Data samotná vznikala prostřednictvím polo-strukturovaných rozhovorů, které umožňují flexibilitu v pořadí a formulaci otázek (Miovský, 2006). To jsem považovala za důležité pro zachování vlastní autenticity a přirozenosti během rozhovoru. Otázky, které tvořily základní kostru rozhovoru, jsou uvedeny v příloze A. Při přípravě schématu rozhovoru jsem se snažila, aby byly tematicky pokryty výzkumné otázky a samotné otázky v rozhovoru byly jasně formulované, otevřené a odráželo se v nich co nejméně mých očekávání. Po vytvoření první osnovy rozhovoru jsem vedla dva pilotní rozhovory se svými kamarádkami a následně jsem formulaci některých otázek pozměnila a upravila jejich pořadí pro plynulejší průběh a návaznost témat.

Se všemi participujícími jsem se předem domluvila na detailech ohledně setkání. Snažila jsem se jim poskytnout co největší volnost při výběru místa, kde se cítí komfortně, a času, který jim vyhovuje. Sedm rozhovorů proběhlo v kavárnách v Brně a Praze a jeden proběhl v místě bydliště participantky na její žádost. U všech rozhovorů se povedlo zajistit klidné prostředí s dostatkem soukromí. Při komunikaci jsem vždycky nabízela i možnost vést rozhovor online a přizpůsobit setkání tak, aby pro participantky bylo co nejpohodlnější.

Průběh rozhovorů

Všechny rozhovory proběhly mezi 29. 12. 2024 a 3. 2. 2025. Nejkratší rozhovor trval 29 minut a nejdelší hodinu a 15 minut, přičemž průměrná délka rozhovoru byla 45 minut. Rozhovory byly nahrávány na můj mobilní telefon pomocí aplikace diktafon, na což jsem vždy dopředu upozornila. S respondentkami jsem si při osobním setkání vzhledem k věkové blízkosti intuitivně tykala a během rozhovorů jsem se snažila navozovat přátelskou atmosféru.

Při vedení rozhovorů jsem u sebe měla vždy připravenou vytištěnou osnovu rozhovoru, což mi pomáhalo udržovat si přehled o otázkách, které jsme ještě neprobraly. Pořadí otázek jsem potom v praxi v podstatě v každém rozhovoru měnila, protože participantky často přinášely odpovědi na některé z nich už dříve v rozhovoru nebo otevíraly nečekaná témata, na která jsem cítila potřebu se doptávat. Snažila jsem se zároveň participantkám dát dostatek prostoru a neměnit například téma v momentech, které se mi zdály citlivé nebo nějak jinak důležité. Kromě toho jsem během rozhovorů do nějaké míry

upravovala formulace otázek, sice jsem nijak neměnila jejich význam, ale předpokládám, že i drobné rozdíly mohly zapříčinit, že se různé participantky mohly více zaměřit na odlišná témata. Připadalo mi ale, že jsem díky tomu kladla otázky přirozeněji a rozhovor tak probíhal v uvolněnější atmosféře.

Na závěr jsem se vždy zeptala, zda mají participantky pocit, že by potřebovaly některé z probíraných témat ještě nějak uzavřít, nebo jestli chtějí ještě něco doplnit. Tento postup přinesl téměř ve všech rozhovorech dodatečné zajímavé informace. Úplně na konec jsem ještě jednou zkontrolovala, jestli je to ze strany participantek všechno a jestli nemají ony nějaké otázky.

2.3 Proces analýzy dat

Proces reflexivní tematické analýzy zahrnuje šest hlavních fází: seznámení se s daty, kódování, tvorbu prvotních témat, jejich přezkoumání a rozvíjení, definování a pojmenování témat a nakonec sepsání výzkumné zprávy (Braun & Clarke, 2022). V řádu dnů po setkání s participantkou jsem rozhovor nechala automaticky přepsat ve Wordu a následně ho editovala a znovu si tak všechny rozhovory poslechla. Po editaci rozhovoru jsem si transkript vždycky co nejpečlivěji pročetla. Znovu jsem potom všechny transkripty minimálně dvakrát pročetla, když už jsem měla všechny přepsané. Následovala jsem tak instrukce Braun a Clarke, které zdůrazňují důležitost důkladného seznámení se s daty.

Následně jsem začala s počátečním kódováním v programu Atlas.ti. Při kódování jsem vzhledem k explorativnímu charakteru práce postupovala především induktivně a nevycházela jsem tak při kódování z předem dané koherentní teorie. V prepisech jsem identifikovala úryvky relevantní k výzkumným otázkám a označovala je počátečními kódy bez předem daného kódovacího schématu. Rozhovory jsem kodovala podle doporučení Braun a Clarke v náhodném pořadí. Po počátečním kódování jsem prepisy znovu procházela a kódy upravovala. Nejčastěji jsem spojovala velmi významově podobné kódy a některé velmi specifické a málo zastoupené jsem zahrnovala pod obsahově širší kódy. Například velmi specifický kód *Důležité je líbání* jsem zahrnula do obsáhlejšího kódu *Důležité zobrazení intimity*. Některé kódy jako *Kontext, příběh, gradace* nebo *Důležitá je autenticita vystupujících* se postupně ukázaly jako velmi široké a tvoří tak základ dvou výsledných témat.

Ke konci fáze kódování už jsem zároveň v rámci poznámek a úvah plynule přecházela do fáze generování prvotních témat. V této fázi jsem kódy postupně v programu Atlas.ti seskupovala do tzv. code groups na základě sdíleného významu. Názvy i smyslovou podstatu témat jsem během tohoto procesu několikrát pozměňovala. Na konci této fáze jsem měla vygenerovaných pět code groups, které sloužily jako provizorní témata. Ta byla označena pracovními názvy *“Kontext, příběh smysl”*; *“Autenticita prožitku zúčastněných”*; *“Objevování”* a *“Mainstream porno cílí na muže”*. Následně jsem tato provizorní témata rozpracovávala, přezkoumávala jsem znovu jednotlivé kódy a vracela se k původním datům, abych si ověřovala, že jsem se při analýze nenechala příliš ovlivnit vlastními názory a předpoklady. V tomto procesu jsem upravovala a definovala prvotní témata a rozhodla jsem se zahrnout jedno další téma vycházející z code group nazvané *“Preference rozmanitosti”*. Provizorní téma *„Objevování“* jsem současně zhodnotila jako velmi široké a rozdělila jsem ho do dvou subtémat. Mezi fázemi definování témat a psaní zprávy jsem volně přecházela a postupně rozvíjela jednotlivá témata v textu.

Analýza probíhala jako iterativní proces, jak je u reflexivní tematické analýzy doporučováno. Iterativní přístup reflektuje průběh analýzy jako nelineárního, cyklického procesu, ve kterém se výzkumník opakovaně vrací k jednotlivým fázím, přehodnocuje kódy, témata i významy v souladu s tím, jak se jeho porozumění datům postupně prohlubuje. (Braun & Clarke, 2019).

2.4 Etické aspekty výzkumu

V první řadě jsem se ve výzkumu snažila o zajištění dobrovolnosti účasti participantek a co nejlepší informovanosti o výzkumu i průběhu rozhovoru. Před setkáním jsem participantkám poslala emailem informovaný souhlas s více detaily o výzkumu, možností odvolání účasti a předpokládaném průběhu rozhovoru (Příloha B). Na začátku každého setkání jsem vždy participantky nechala podepsat vytištěný informovaný souhlas, přičemž jsem vždy nechala prostor si ho případně znovu přečíst a zkontrolovat. Následně jsem participantky i slovně informovala o možnosti kdykoliv rozhovor přerušit či ukončit, na jakýkoliv dotaz neodpovídat a v jakémkoliv bodě do stanoveného data svoji účast ve výzkumu odvolat. Nakonec jsem se ujistila, že participantky souhlasí s nahráváním rozhovoru a poskytla jsem prostor pro případné dotazy či nejasnosti. Za účelem respektování soukromí a bezpečnosti participantek

pro ně v práci použila pseudonymy a pozměnila jakékoliv informace, které by mohly vést k jejich identifikaci.

Považovala jsem za důležité snažit se během celého procesu sběru dat zajistit pro zúčastněné relativně bezpečné prostředí. Při vedení rozhovorů jsem se snažila postupovat co nejcitlivěji. Když jsem intuitivně vycítila, že je nějaké téma obzvláště osobní nebo senzitivní, zdůrazňovala jsem i během rozhovoru, že není nutné na všechny otázky odpovídat. Při otázce, jak by podle respondentek měla vypadat "ideální" pornografie, jsem potom adresovala, že se mohou vyjadřovat na obecnější, techničtější rovině a není nutné zacházet do detailů osobních sexuálních preferencí.

Po ukončení nahrávání rozhovoru toho jsem se vždy ujistila, že se respondentky cítí v pořádku a stále souhlasí se zahrnutím rozhovoru ve výzkumu, případně jestli ode mě nepotřebují jakoukoliv další podporu. Nabídla jsem, že jim v případě zájmu pošlu transkript rozhovoru a později výslednou práci. Kromě toho jsme si s respondentkami obvykle ještě krátce neformálně popovídaly, v rámci toho jsem se zeptala na zpětnou vazbu na rozhovor, která byla veskrze pozitivní. Účastnice většinou popisovaly rozhovor jako příjemný a v něčem i pro ně přínosný.

2.5 Reflexe pozice výzkumnice

Dalším etickým aspektem, který přesahuje rámec procedurální etiky, je reflexivita výzkumníka. V této podkapitole se proto zaměřím na svou pozicionalitu a její možný vliv na výzkumný proces. V rámci tohoto výzkumu se nacházím spíše v pozici insidera, tedy v pozici, kdy jsem jako výzkumnice členem zkoumané skupiny na základě vícero složek identity (Chavez, 2008). K participantkám mám blízko jak z hlediska osobní identity, tak sociálního a akademického kontextu. Identifikuji se jako queer žena, považuji to za důležitou složku identity a zkušenost, která mě v mnohém formovala. Je pro mě důležitá i příslušnost ke queer komunitám a v osobním i online prostoru se pohybuji mezi dalšími queer lidmi, nejčastěji potom queer ženami. Podle Hayfield a Huxley (2015) je ovšem příliš zjednodušující označovat se pouze jako insider/outsider, což platí i v případě mého výzkumu. Pod termínem queer se může skrývat množství identit, což se projevovalo i v různorodém pojetí queerness u participantek. Moje možnosti připodobnění se a sdílení určitých zkušeností se podle toho přirozeně lišily.

Za důležitou rovinu považuji i identitu sebe jakožto feministky. Ačkoliv identifikace s feministickými hodnotami nebyla výchozím kritériem výběru ani předmětem otázek rozhovoru, všechny participantky ji v průběhu rozhovorů nějakým způsobem tematizovaly. Jejich různá pojetí feministické kritiky jsem vnímala jako velmi důležitá v jejich interpretaci pornografických obsahů i pojetí vlastní queer identity.

I když při setkáních s participantkami jsem explicitně nemluvila o svojí queer identitě a feministických postojích, vzhledem ke sdíleným sociálním vazbám a mému akademickému zájmu o queer tematiku jsem považovala za velmi pravděpodobné, že participantky mě v těchto ohledech budou vnímat jako „insidera“. Tato pozice mohla ovlivnit proces výzkumu v různých jeho fázích.

Obecně podle Hayfield a Huxley (2015) insider pozice ve výzkumu marginalizovaných skupin podporuje vzájemnou důvěru, usnadňuje otevřenost a sdílení osobnějších zkušeností. Domnívám se, že i v mém případě díky této pozici a předpokládané sdílené zkušenosti participantky měly dostatečnou důvěru pro sdílení i těžkých a citlivých témat. Jako další podstatný aspekt považuji to, že jsem s participantkami používala velmi podobný jazyk a kulturní reference. V rozhovorech například často ze strany participantek zaznívaly pojmy jako „male gaze“, „butch lesba“ nebo „queer coded“ a další výrazy, v mojí zkušenosti běžně užívané v queer a feministických sociálních kruzích, které nebylo třeba vysvětlovat. Toto porozumění umožňovalo plynulejší komunikaci a možnost dostávat se tak rychleji k hlubším tématům.

Na druhou stranu tato pozice mohla být limitující. Především mohla vést k ne vždy platnému předpokladu sdílené zkušenosti a automatického pochopení určitých témat a situací, což je častým rizikem při provádění výzkumu z pozice insidera (Hayfield & Huxley, 2015). Některé perspektivy tak mohly zůstat nevyřčené, protože jsme je mohly intuitivně vnímat jako jednoznačně dané, přestože ve skutečnosti mezi námi mohly existovat významné rozdíly v jejich chápání. O tomto riziku jsem dopředu přemýšlela a v rozhovorech jsem se snažila důsledně doptávat, aby jasně zazněly i zdánlivě jasná, ale původně třeba explicitně nevyřčená stanoviska. Když například participantka kritizovala male gaze v lesbické video pornografii, vědomě jsem se snažila kriticky zpracovat svůj první dojem, že přesně vím, o čem mluví, a kladla jsem další doplňující otázky, abych se ujistila, jestli skutečně správně rozumím tomu, co pro ni daný výraz znamená. Podobně když participantky svůj postoj nebo pohled označovaly za feministický, snažila jsem si pod ten výraz nevkládat svoji představu, ale namísto toho se

vždy doptávat, co pro ně “feministický” nebo “feminismus” znamená v daném kontextu. Moje pozice tak mohla přinášet toto riziko zkreslení, zároveň sebou nesla zmíněné výhody možnosti hlubšího porozumění a vytvoření důvěrného prostředí pro sdílení.

3 Výsledky

3.1 Co pro respondentky znamená pornografie

Na konci analýzy jsem měla vygenerovaných pět témat, jedno se dvěma podtématy. Před samotným představením hlavních témat považuji za důležité pro kontext představit, s jakými termíny participantky pracují při kategorizaci pornografie a jakou roli konzumaci pornografie v současnosti přikládají.

Používání pojmů a kategorizace pornografie

Žádná z respondentek kategoricky neodsuzuje obecně pornografii jako médium s účelem sexuálního vzrušení diváka. To, že pornografie v různých formách existuje, je vnímáno jako "přirozená věc". Ve vícero rozhovorech je potom akcentována právě rozmanitost toho, co všechno může být považováno za pornografii.

"Jo a zároveň mi na pornu přijde fascinující ta jeho mnohočetnost, že mám pocit, že máme jako společnost nějakou normativní představu, když se řekne porno, což je prostě video na PornHubu, které ukazuje nějaký penetrační sex muže a ženy, ale vlastně mi přijde krásné, když se to jakoby diverzifikuje a vytváří se různé iniciativy, prostě více etického, ne-normativního porna."
- Magdalena

Všechny respondentky během rozhovoru samy přinášejí rozlišení mezi "mainstreamovou pornografií" a jinými formami a žánry. "Mainstreamovou pornografií" respondentky v rozhovorech definují jako videa, které člověk najde na PornHubu nebo jiných "známých" webech s pornografií, případně "typická videa", která člověk najde na "homepage PornHubu". Vzhledem k opakujícím se vzorcům při kritice tohoto obsahu jsem vyhodnotila, že vesměs všechny respondentky skutečně reflektují zkušenosti s podobným typem videí, který takto souhrnně označují. Na základě toho přebírám při reportování výsledků tuto definici a používám pro referovaný typ obsahu právě termín mainstreamová pornografie.

Postoje vůči mainstreamové pornografii v její vnímané současné podobě jsou u všech respondentek do různé míry kritické. Nejčastěji ve své kritice zmiňují obavy spojené s etikou produkce a problematickými společenskými dopady jako posilování genderových

nerovností, nastavování nerealistických norem pro sex nebo psychické zdraví konzumentů. Některé z nich médium mainstreamové pornografie nevnímají jako zásadně nemorální, ačkoliv uznávají a kritizují různé dílčí problémy spojené s tímto typem obsahem. Část participantek je naopak kritická k jeho existenci jako takové.

“Hele já to nevnímám asi jako něco nechutného, je to taková pro někoho jako úplně každodenní věc. [...] Myslím si, že lidi v porno branži jsou více dobrovolně než nedobrovolně. V tý, kterou my jakoby můžeme vidět. Takže nevnímám to jako nega... Vím o negativních následcích, ale z mého pohledu mi to není něco jako osobně nechutného.” - Daniela

“Ale co se týká právě jako vizuálních médií nebo tak, tak jsem, jako nesouhlasím s tím, proč prostě, jsem dost proti tomu, protože mi to přijde, že ten pornografický průmysl je dost explozivní a zároveň mi to přijde, že to vytváří jako i spoustu genderových problémů a takovýchhle věcí a sociálních problémů. A jak u těch, co se jako aktivně podílejí na tý produkci, ale i těch co to konzumují a tak, že co to může vytvářet, jako že to může být dost nebezpečný.” - Nikola

Co se týče alternativní video pornografie, queer nebo feministického video porna, respondentky zmiňují buď historický nebo i současný zájem o alternativní queer nebo feministickou video pornografii. Takový obsah ale často popisují jako finančně nedostupný, proto buď setrvávají u videí na mainstreamových porno webech, nebo přecházejí k nevizuálním formám, které jsou dostupnější. Jako nejčastější nevizuální alternativy respondentky zmiňují erotickou fikci a audio pornografii. K těmto nevizuálním formám se většina participantek se vyjadřuje velmi pozitivně, především ke zkušenostem s erotickou fikcí. V různých kontextech jsou zkušenosti s nevizuálními formami dávány do kontrastu se zkušenostmi s mainstreamovou pornografií, přičemž tato srovnání často ilustrují, co respondentkám v mainstreamové pornografii vadí nebo chybí.

Role pornografie v životě

V současnosti většina respondentek konzumuje pornografii sporadicky, přičemž téměř všechny zmiňují alespoň příležitostnou konzumaci nevizuální pornografie. Některé z

respondentek v menší míře sledují mainstreamovou video pornografií, jiné tento typ obsahu sledovat přestaly. Část z nich se sledováním mainstreamové pornografie s určitou pravidelností ani nezačala. Vesměs konzumaci různých forem pornografie v současnosti respondentky nepřikládají nijak velkou důležitost. Její roli naopak zdůrazňují v jiných uplynulých životních úsecích, nejčastěji zmiňují nějaké období během střední školy, případně začátek vysoké školy. Svoji konzumaci v těchto obdobích dávají do souvislosti se zkoumáním různých aspektů své sexuality, sexuální identity a vlastního těla, s prvními sexuálními zkušenostmi a masturbací.

“Koukám na porno, ale je to takový jako hodně vzácný. No. Měla jsem období, kdy jsem se jakoby spíš třeba hledala, kdy jsem se zkoušela koukat na různé věci. [...] Řekla bych, že takový třeba tři roky, dva tři roky nazpátek, když jsem ještě, když ještě probíhalo nějaký zkoumání víc jako tý mojí identity, tak jsem koukala víc...” - Daniela

3.2 Pornografie jako omezený nástroj objevování

Zkoumání a potvrzování, co se člověku líbí

Většina participantek vyzdvihuje pornografii jako dobrý prostor pro zkoumání toho, co se jim líbí a nelíbí v rámci sexuálních preferencí. Část participantek považuje pornografii spíše za nástroj dodatečného zkoumání preferencí nebo praktik, o kterých se primárně dozvěděly z jiných zdrojů. Jiné respondentky uvádějí pornografii i přímo jako médium, skrze které nějakou sexuální preferenci objevily. Konkrétně například vícero participantek zmiňuje konzumaci erotické fikce jako impuls pro objevování různých BDSM a kinky dynamik. Část respondentek potom oceňuje pornografii jako prostředek k prozkoumávání a uspokojení fantazií, které by jinak ani nechtěly naplnit v “reálném životě”. Různé formy pornografie pomohly některým zúčastněným rozšířit představivost možných praktik, poloh a dynamik, které by je jinak nenapadly. Některé participantky uvádějí, že čtení erotické fikce jim částečně pomohlo zbavit se studu a ztotožnit se s různými aspekty vlastní sexuality, konkrétně například se zmíněnými kinky preferencemi. Zároveň u většiny z výše zmíněných funkcí respondentky akcentují hlavně roli erotické fikce, která je navíc často vnímána jako propojenější s reálnými životními zkušenostmi a vztahy.

“Jako, myslím si, že pak třeba jako to čtení těch různých příběhů, prostě a tak, takže možná otevřelo prostě cestu třeba k tomu, že by nějaký BDSM praktiky mohly být jako cesta pro mě zajímavá. A tak, ale, ale ve finále to stejně vždycky zůstávalo prostě v roli nějakých jako možná fantazií. A stejně jsem to nakonec jako musela se k tady těm věcem dopracovat prostě sama v reálném životě jinak, prostě nebo tak, nevím. [...] Že existují takové věci, protože si myslím, že bez toho, že bych k tomu měla nějaký podnět, tak by mě vůbec nenapadlo nad tím přemýšlet. A takhle tím, že ten podnět se jako naskytl, tak vlastně jsem třeba mohla zjistit, že je to vzrušující.” - Aneta

Co se týče ohledávání vlastní queer identity a sexuální orientace, žádná z participantek neuvádí pornografii jako klíčový impuls k prvotnímu zpochybnění heterosexuality a uvědomění vlastního queerness. Některé participantky ji považují spíše za užitečný prostředek pro další zkoumání a potvrzování. V tomto kontextu některé respondentky opět tuto roli přikládají pouze erotické fikci, jiné zmiňují i mainstreamová videa. Například Karolína v tomto kontextu pornografická videa oceňuje jako způsob zbavení se nejistot ohledně toho, jestli ji přitahují ženy. Tuto prvotní nejistotu ona i další respondentky připisují i nedostatečné reprezentaci a povědomí o možných queer vztahových a sexuálních scénářích.

“A zároveň jsem byla taková hrozně jako nervózní, jít s nějakou jako na rande, nebo se s ní líbat, natož s ní mít sex, jakože hrozně dlouho to pro mě asi bylo takové, tak dala bych jako pusu ženě, ale zároveň nedokážu si představit, že s ní opravdu mám jako sex a asi to porno bylo nějaký způsob, jak si jako vyzkoušet, jestli mě to vůbec jako vzrušuje. Jako máš asi nějakou od dětství představu toho, jak funguje jakoby sex mezi mužem a ženou, ale jak funguje mezi dvěma ženama, tak jsem neměla vlastně asi žádnou jako představu, nic podle čeho to? No prostě žádnou představu, tak to asi mohlo být jako v tomhle zaprvé asi edukační, a za druhý právě jako objevování toho, přijde mi tohle atraktivní, líbí se mi to? A vlastně se mi to jako líbí.” - Karolína

Edukační potenciál při informované konzumaci a s kritickou reflexí

Ačkoliv obecně participantky nepovažují mainstream video pornografii za ideální ani dostatečný “návod na sex”, v nějakém kontextu ji považují za užitečnou při učení konkrétních praktik v sexu i masturbaci.

“Prostě jako skrz to [erotickou fikci] jsem se vzdělávala právě o tom, jako třeba jako, jak praktikovat věci [v kontextu BDSM praktik] safe a jak jako, co se vůbec dělá, jakoby upřímně většina jako toho nějakého vzdělání prostě šla z toho. Jako když jsem to prostě jako viděla někde jako prostě popsany, že prostě hej, kam dal tu ruku a prostě na jaké místo a jak hodně zatlačil a takhle prostě, ikdyž třeba jako reálně to vůbec nebylo jako správně, ale prostě jsem si to jako pak našla, pak jsem si třeba jako vyhledala nějaký další věci. Jakože prostě když jako se s někým třeba dáš dohromady, tak prostě třeba se k tomu vůbec nedostanete, jako k explorování tady těch věcí. Takže velká část toho pro mě byla edukativní.” - Nikola

Učení se praktikám konkrétně z mainstreamové pornografie bylo vnímané obzvláště kriticky u sexu mezi ženami. Některé participantky zdůrazňují, že na základě běžných médií neměly žádnou představu, jak funguje sex mezi ženami, a mainstreamová pornografie byla médium, ke kterému se mohly obrátit. Zároveň zdůrazňují, že praktiky v mainstreamové lesbické pornografii jsou většinou performativní a ne příliš dobře aplikovatelné v reálném queer sexu. I tak ji ale považují za nějakým způsobem informativní.

“Koukala jsem i na queer porno, protože mě jakoby vlastně zajímalo. Já jsem do té doby vlastně jakoby vůbec nevěděla nic jako o queer komunitě, o queer praktikách v sexu. Vlastně to bylo pro mě úplně neznámo. [...] Jakoby v tu dobu, kdy jsem si to začala uvědomovat, tak jsem ani neznala jako moc queer lidí. A když už jsem znala, tak určitě mi bylo blbý se jich jako ptát, jak probíhá sex, takže určitě to pro mě bylo jako informativní. Ale rozhodně tě to nezavějí do světa queer sexu.” - Daniela

Většina participantek různým formám pornografie přiznává nějaký edukační potenciál, zdůrazňují ale, že se nejedná o médium, které by v jakékoliv formě zobrazovalo sex

realisticky. Nemělo by se tak podle nich jednat o jediný zdroj edukace o sexu. Při absenci další edukace je specificky mainstreamová pornografie mezi respondentkami vnímána jako neadekvátní a potenciálně nebezpečný zdroj, ze kterého se o sexu dozvídat.

“Často taky je vlastně místo jako nějaký sexuální výchovy, kterou spoustu jakoby lidí nebo dětí nemá prostě a není k tomu jako, vlastně nemá jakoby nic úplně proti tomu pornu, ale má to prostě monopol na úplně jakoby sex mi přijde a kór jakoby pro mladý lidi nebo děti, který ještě jakoby neví, nemají jako nějaký rozhled a vlastně nemají žádnýho oponenta k tomu.”-
Lia

Účastnice popisují, že využívaly ve vlastní edukaci o sexu i množství dalších zdrojů, youtube videa a účty na sociálních sítích zaměřené na sexuální edukaci, různé další internetové kanály a komunity, konverzace s přáteli a postupně i vlastní sexuální zkušenosti. Při hodnocení svých zkušeností s edukací skrze pornografii zdůrazňují právě diverzitu zdrojů informací, důležitost kritického myšlení a vědomí toho, že se nejedná o realistickou reprezentaci sexu.

Výzkumnice: “A jak to vlastně hodnotíš, to, že ta pornografie byla třeba jeden ze způsobů, jak ses o tom [o sexu] učila, jak na to teď vlastně nahlížíš?”

Aneta: “Hele mě to vlastně jako nevadí. Tím, že jsem jako věděla, že, že čistě pornografie sama o sobě není jako jediná a není čistě správná cesta a prostě. Ty věci v tom jsou furt jako skriptovaný a nejsou prostě reálný. Tak, tak to pro mě nebyl jedinej ten edukační prostředek. A, a prostě jsem si načítala a spoustu dalších věcí a koukala jsem na spoustu dalších věcí a zjišťovala jsem si všeobecně.”

Respondentky často vyjadřují, že by preferovaly pornografický obsah, který zrcadlí sex v “reálné podobě”, což by se mohlo mimo jiné projevit zahrnutím prvků jako jasný konsent, scénář pro péči po sexu (*aftercare*), ale také momenty jako změny a hledání pozic, “nepovedené” momenty, explicitní verbální komunikace, použití kondomů a lubrikantu. Takový obsah by podle nich byl uvěřitelnější, a tudíž více vzrušující, a zároveň by mohl sloužit jako reprezentace bezpečných, komunikovaných a konsenzuálních sexuálních interakcí.

Takový obsah by tak byl vnímaný jako vhodnější i pro edukační účely, protože by předával realističtější představu o průběhu sexu a podporoval vzájemnou komunikaci v rámci sexuálního aktu.

“Vlastně se mi hrozně líbí, když tam jsou nějaké momenty lidskosti, jakože, já nevím, že to není jenom taková ta exploze vášně beze slov, ale že jsou tam taky nějaký rozhovory uprostřed toho, že se tam jako ptají na ten konsent, to mi taky přijde důležitý a hot, ale prostě taky takové to, zasmát se, protože něco nevyjde...” - Magdalena

Zároveň od některých respondentek zaznívá i to, že porno obsahy můžou být úplně mimo realitu, že se jedná o „pohádku pro dospělé“ a je to právě prostor objevovat a užívat si motivy, které nejsou realistické a třeba by se jim participantky ani nechtěly přibližovat v reálném životě. Konkrétně v těchto případech zmiňovaly participantky preferenci erotické fikce, kde je obsah přiznaně na různých úrovních vzdálený realitě. Důležitá je ale právě tato přiznanost, kdy je zjevné, že se obsah nesnaží podobat realitě.

“A tam mi, protože prostě tam [v mainstreamové pornografii] ti čtou nějaký skript, nebo prostě říkají ty věci, co vědí, že jejich viewers chtěj, aby říkali. [...] A jakože všechno [erotická fikce] je to fiction, no, ale real v rámci toho fiction světa, zatímco tady to [mainstreamová pornografie] je prostě fiction v rámci real světa, jestli to dává smysl?” - Nikola

3.3 Autentický “dobrý pocit” tvůrců a vystupujících

Častým kritériem při hodnocení pornografie byla otázka toho, jestli si všichni zapojení lidé tvorbu obsahu očividně a autenticky užívají a je zjevné, že z toho mají “dobrý pocit”. Podstatu tohoto autentického “dobrého pocitu” popisuje Karolína jako “to, že to vychází prostě z těch lidí jako takových”.

“Že to je jakoby jeho věc, prostě rád to dělá, vlastně to i jakože když já něco konzumuju a přijde mi, že ty lidi prostě to jako dělají ve svých životech a že to jakoby není jenom pro to. Samozřejmě jakoby si uvědomuju, že to je

jakoby nějak upravený, ale jakoby že to není úplně mimo jakoby jejich životy? Tak to si myslím, že jakoby je asi nejdůležitější při tom tvoření.” - Lia

Participantky popisují různé prvky, které pro ně signalizují, že tvůrci a vystupující si svoje zapojení autenticky užívají. V kontextu pornografických videí nejčastěji respondentky mluví o zřejmé spokojenosti účinkujících během sexuálního aktu, i z tohoto důvodu hodnotí negativně očividně hrané projevy vystupujících. Několik participantek přímo zmiňuje, že autenticita prožitku vystupujících je klíčovým předpokladem pro to, aby pro ně byl daný obsah vzrušující.

“Pro mě je důležitý, že tam vidím, jako že si to fakt užívají třeba... A to mi jakoby na tom přijde hot, to, že si to fakt užívají ty lidi a že to je fakt, jakože jako třeba jejich jako intimní život, mi přijde takový jako...koukatelný pro mě.” - Zuzana

Specificky potom například Daniela kritizuje, že v mainstreamové lesbické pornografii často neúčinkují queer herečky, není proto pro ni přesvědčivé, že by si mohly lesbický sex autenticky užívat.

“Protože, protože to jde prostě většinou jako hrozně poznat, že jako jsou nacistovaný herečky, který jako to dělají, protože je za to hodně peněz. [...] Prostě mám pocit, že to jakoby poznám, když prostě to jsou prostě jenom nacistovaný hetero holky, který prostě to neuměj jako procítit.” - Daniela

To, že je pro respondentky důležité autentické zapojení tvůrců a vystupujících, se projevuje i jejich kritikou čistě finanční motivace tvorby pornografie. Část z nich v různých kontextech kritizuje obsah, za jehož vznikem vidí primární účel co nejvyššího zisku a ne už motivaci si jeho tvorbu nějakým způsobem užít. V tomto ohledu potom některé respondentky vyzdvihují různé formy amatérské i nevizuální pornografie, u které je zřejmé, že nevznikala se záměrem profitu, ale hlavně pro “dobrý pocit” samotných tvůrců a potenciálních diváků a čtenářů. Nikola přímo autentickou motivaci tvůrců a současně i obavy o etiku produkce jmenuje jako některé důvody pro preferenci amatérské audio pornografie a erotické fikce:

“Takhle, a právě jako mi to přišlo fajn, že to [erotickou fikci a amatérskou audio pornografií] jako ty lidi postujou sami, jenom prostě pro ty uploads a pro ty komentáře. A třeba jakože když si prostě něco přečtu, tak jakože to doslova někdo napsal jenom prostě jako nějakou fantazii, jako s účelem toho, aby prostě ty lidi si to přečetli a měli z toho nějaké, jakože dobrý pocit nebo tak, takže I don't know. A prostě říkám, jako nikdo vlastně nebyl harmed in the making, zatím tam [v mainstreamové pornografii] prostě je.”
- Nikola

Když je z obsahu dostatečně jasné, že tvůrci nebo vystupující jsou v procesu tvorby spokojení, pro některé participantky tak odpadá případná obava ohledně etiky produkce. V mainstreamové pornografii je v tomhle ohledu kritizována nedostatečná verbální komunikace mezi vystupujícími a případně i produkcí. Lia například navrhuje, že krátká konverzace zúčastněných osob na začátku videa by mohla diváka ujistit o spokojenosti a konsentu všech zúčastněných. V podobném duchu participantky vyjadřují, že by ocenily explicitnější vyjádření konsentu v pornografických videích jako záruku toho, že to, co se ve videu odehrává, je skutečně žádoucí a v pořádku pro všechny zúčastněné. Stejně tak zobrazení přesvědčivé intimity v pornografických videích slouží participantkám mimo jiné jako ujišťující faktor, že vystupující jsou do tvorby zapojení dobrovolně a aspoň do nějaké míry entuziasticky.

“No jako první věc je asi konsent v těch videích, takže on v tom jakoby mainstreamovým průmyslu asi není úplně, není tam vždycky akcentovaný, asi je to i tím, že ti herci prostě mezi sebou nekomunikují v rámci toho obsahu. A takže my jako nevíme vlastně, když už tam dojde k nějakému násilí v tom videu, tak vlastně nevím, jestli je to s konsentem nebo ne, já jako divák.” - Anna

3.4 Kontextualizace sexuálního aktu jako předpoklad pro vzrušení a emoční napojení

Jako důležitý propojující prvek napříč rozhovory jsem vnímala potřebu toho, aby sexuální akt v pornografickém obsahu byl čtený jako smysluplný a reflektoval představu respondentek o tom, za jakých podmínek by se sex mohl reálně odehrávat. Tento smysluplný rámec

participantky považují za důležitý předpoklad pro to, aby vnímaly obsah jako vzrušující a zábavný a byly motivované ho konzumovat.

“S tím Pornhub pornem si spojuju jakože nějaký hodně mechanistický přístup, anebo že to bylo takové hodně zaměřené na muže a hodně takové mechanistické, a jakože ty audio příběhy měla nějaký slower build-up, že to nebylo takové, že jsi hozená do toho děje anebo že ten nástup trvá tak minutu anebo třicet sekund, ale je to prostě nějaká věc, která se postupně buduje.” - Magdalena

Někdy je takový potřebný kontext obecně popisovaný jako pomalejší nástup, flirtování a smysluplné navázání kontaktu zahrnutých aktérů. Některé participantky zmiňují, že preferují, když je sex zahrnutý v kontextu nějakého příběhu, ve kterém se odehrávají i jiné linky, a mezi účinkujícími nebo fikčními postavami se staví nějaký druh emočního napojení. Dalším prostředkem, který přispívá k věrohodnému zasazení sexuálního aktu, je podle většiny participantek právě zobrazení intimity a budování sexuální touhy.

“Myslím, že takový jako další velký problém byl, že ta videa jsou tam jakoby bez kontextu a že to jsou prostě dvě ženy, které se potkají a automaticky ze sebe chtějí strhnout oblečení a jít do toho a to mi přijde, že jakoby když lidé prožívají sexualitu, tak to možná není až tolik o tom vyloženě o tom aktu toho sexu, ale možná spíš o tom, co tomu předchází, nějaký jako pocity touhy vůči sobě. A to mi možná přijde mnohem víc sexy, než to, co se pak jako dělo v tom videu.” - Anna

Je důležité zdůraznit, že představy participantek se různily co se týče potřeby například délky a komplexity příběhu, do kterého je sexuální interakce situována, stejně jako dynamiky mezi aktéry. Některé respondentky zdůrazňovaly i přímo potřebu romantického napojení a důvěry, jiné akcentovaly obecněji prožívání touhy a napětí. Všechny ale vyjadřují touhu přítomnosti aspoň nějakých z těchto kontextualizujících prvků. Podle většiny respondentek jejich absence významně snižuje dojem uvěřitelnosti a autenticity, čímž se obsah stává méně vzrušujícím a působí odosobněně a nezáživně. Tyto požadavky představují zároveň některé z důvodů, proč se většina z respondentek obrací spíše k nevizuálním formám, případně amatérskému video obsahu.

“Prostě já tam většinu času, já tam prostě většinu času potřebuju ten pomalejší nástup a potřebuju tam to zasazení do nějaké té situace. A když je tam nějaký ten trošku příběh a prostě chci, aby to bylo nějakým způsobem třeba intimnější, než je typicky jako skriptovaný natáčený porno jakoby, a tohle to [audio pornografie] to tam většinou má.”

3.5 Rozmanitost jako zdroj potěšení a prevence normativity

Účastnice výzkumu uváděly, že upřednostňují pornografii, která zahrnuje rozmanitost tělesných typů, sexuálních dynamik, poloh, scénářů a zastoupení různých sexuálních a genderových identit. Tato preference byla často artikulována v souvislosti s individuálním prožitkem, přičemž diverzita napomáhala tomu, aby obsah pro ně byl vzrušující, zábavný, edukativní a inspirativní. Většina mainstreamové pornografie je opakovaně označována za nudnou, jednotvárnou a předvídatelnou. Respondentky poukazují na to, že navzdory široké škále možností dynamik se v ní opakují stále tytéž motivy, které jsou navíc čtené jako nudné samy o sobě. Aneta vnímanou častou absencí diverzních motivů a scénářů popisuje slovy: *„zajíždí tam penis do vagíny a nic se tam neděje“*. Magdalena pak v této souvislosti reflektuje, že právě konzumace jednotvárného, limitovaného obsahu mohla částečně přispět k jejímu zpochybňování vlastní sexuální přitažlivosti k mužům.

“Myslím si, že jakoby to [mainstreamová pornografie] hrálo roli co se týká nějakého zpochybňování, jestli se mi vlastně líbí muži. Takže to možná do jisté míry bylo i porno, které vyobrazovalo prostě jenom nějaký misionářský penetrativní sex, který si teda už teď taky užívám, ale že jakoby ta škála imaginativnosti i prostě různých sexuálních poloh a dynamik i mezi mužem a ženou tam byla hrozně limitovaná.” - Magdalena

Specificky respondentky často kritizují mainstreamovou pornografii pro její předem daný, schématický a předvídatelný průběh. Tato repetitivnost je vnímána jako prvoplánová a ochuzující, “typický” pornografický scénář neposkytuje respondentkám žádoucí prostor pro překvapení, napětí či imaginaci. Daniela popisuje, že by ocenila v pornografických obsazích více napětí a méně předvídatelnosti: *“Nějaká prostě napjatá situace, kdy jako ty nevíš, kdy to jako začne prostě, aby to nebylo tak hrozně moc jako lehce prokouknutelný.”*

Kromě vymezení se na úrovni osobní preference byl nedostatek diverzity v pornografickém obsahu kritizovaný jako nástroj nastavování nežádoucích norem pro sex na celospolečenské úrovni. Časté opakování podobného scénáře v mainstreamové pornografii podle některých respondentek nastavuje nežádoucí normy pro průběh reálného sexuálního aktu. Tento efekt například Lia reflektuje u svých sexuálních zkušeností s muži:

“Jakoby jejich jakože očekávání prostě, nebo jak to má vypadat a jak je to přesně, jaký to má mít jako scénář prostě plynulej a jakoby třeba ty tělesný věci a tak, takže spíš s tím mám zkušenost jako ten člověk z té druhé strany. Že už jakoby měli třeba předpřipravený, jak to půjde.” - Lia

Výrazně kriticky respondentky reflektují standardizovanou a nerealistickou reprezentaci těl v mainstreamové video pornografii. Upozorňují na časté zobrazování štíhlých, svalnatých těl, žen s konvenčně atraktivními mírami a mužů s nadprůměrně velkými penisy – osob, které podle nich nevypadají jako „běžní lidé“. Některé z respondentek uvádějí, že zobrazovaná těla pro ně jednoduše nejsou atraktivní. Jiným účastnicím vadí nerealističnost těchto reprezentací, která brání jejich ztotožnění se s vystupujícími nebo nějak přispívá k negativnímu vnímání vlastního těla. Většina účastnic by ocenila, kdyby se v pornografických videích častěji objevovala těla, která se od takového „ideálu“ odlišují. Jako konkrétní příklady tělesné diverzity uvádějí situace, kdy dvě ženy ve scéně nevypadají „stejně“, vystupující se liší tělesnými typy, mají viditelné ochlupení a nejsou dokonale upravení. Několik participantek vyjádřilo, že by v pornografických obsazích ocenila větší rozmanitost sexuálních a genderových identit a reprezentaci „očividně queer“ vystupujících, včetně maskulinně prezentujících se queer žen. Důraz byl napříč těmito preferencemi obecně kladený na to, aby těla vystupujících vypadala „skutečně“ a „uvěřitelně“.

“Nevím, no, jakože já nepotřebuju, aby ty lidi vypadali, že slezli z mola Vicotria’s Secret, nevím. Já to vlastně nemám ani moc ráda, já mám radši když ty lidi, jsou takoví jako reálný, jakože, že mám pocit, že jsou reálný, nebo, no mám pocit, že vlastně mám radši, když ty lidi vypadají, že mají jako i jinej život než tohle, že by byl celej život, že jsou jako pornstar, tak to úplně není, vlastně jako to není prostě můj typ lidí, jakože mě nepřijdou hot. Já mám ráda trošku jako takový...Takový lidský ty lidi. Jakože můžou bejt

různý velikosti i různý jako rasy, různý prostě. Absolutně různý, jakože obecně musej bejt takový, takový jako neumělý.” -Zuzana

3.6 Mainstreamová pornografie není tvořená pro ženy (a líbí se někomu vůbec?)

Aby byla pornografie pro participantky vzrušující nebo jinak příjemná, většina z nich zdůrazňuje, že je pro ně důležitá možnost se s obsahem do určité míry ztotožnit a dokázat si v něm představit i sebe samotné. I tohoto důvodu kritizují pornografii, se kterou se kvůli způsobu zapojení ženských aktérek nedokáží přesvědčivě identifikovat. Jedním ze zmiňovaných klíčových problémů je nedostatečné zobrazování ženského uspokojení. Většina respondentek kritizuje, že v mainstreamových pornografických videích není ženské potěšení vůbec zohledněno, nebo je vyobrazeno neautenticky. Obecně se vymezují proti obsahu zaměřenému výhradně na uspokojení jednoho z účastníků – což v mainstreamové pornografii bývá podle nich nejčastěji muž. Konzistentně zaznívá naopak preference obsahu, ve kterém je patrné vzájemné, reciproční uspokojení.

“Jakože jakoby oba vypadaj ty lidi spokojeně, že to je jako, věnuje se jeden druhému a jakoby není to přesně jako v takovým tom typickým hetero, jako že tam je to jenom o uspokojení toho muže třeba tak, jo, to je takový. To není jako pro mě přesně, že jo, tím, že já nejsem muž.” - Zuzana

Většina participantek má zkušenost se sledováním mainstreamové lesbické pornografie, kterou vesměs kritizují, protože podle nich neodpovídá realitě sexu mezi ženami a je inscenována primárně tak, aby se líbila heterosexuálním mužům. To se projevuje nepřiměřeným důrazem na penetraci, nevěrohodným zobrazováním ženského orgasmu a nedostatečnou intimitou mezi vystupujícími. Většina participantek v rámci této kritiky používá výraz *male gaze*, který charakterizují především jako pocit nežádoucí mužské přítomnosti, která narušuje možnost se na obsah napojit.

“Já bych řekla, že jsem měla lesbické sex a takhle to teda neprobíhalo, jak to tam probíhá většinou. Jako možná dělám já něco špatně, neříkám nic (smích). Ale prostě mi to přijde, že tak jako hrozně true male gaze. Jakože

*prostě tam nechci ani ty muže vidět, ale stejně je tam prostě cítím, pocítuju.
Já nechci prostě pocítovat muže ve svém lesbickém pornu.” - Nikola*

Skutečnost, že mainstreamový pornografický obsah nebývá primárně vytvářen s ohledem na uspokojení žen, se odráží i ve způsobu práce s kamerou a volbě záběrů. Některé participantky upozorňují na to, že kamera často zachycuje pouze jeden, “mužský” úhel pohledu a že ženské tělo bývá redukováno na jednotlivé části, které mají v daném kontextu sloužit k sexuálnímu uspokojení muže. Kromě toho, že je pro ně jakožto ženy obtížné se s takovým obsahem ztotožnit, některé respondentky zdůrazňují, že objektifikační způsob zobrazování ženského těla neodpovídá jejich vlastnímu vnímání ženské atraktivity.

“ Asi je typický, ale ono to není jako jenom ženský tělo, ono je to i mužský tělo, ale myslím, že je to u toho ženského těla mnohem víc vidět, že ta žena je prostě redukována na ty části těla, které souvisí nějak s tím sexem nebo aspoň jakoby, já nechci říkat mužské, jo, to je jakoby to, co si tvůrci pornografie asi myslí, že přitahuje muže, to znamená, prostě je to soustředěný na ty pohlavní orgány. Když už se zabere obličej, tak to zase má nějak ukazovat to, jak si to ta žena strašně moc užívá a jakoby jednak tam cítím nějaký rozpor mezi tím, co oni ukazují versus co mě třeba na tom ženském těle taky přijde nějak přitažlivý v rámci toho sexuálního aktu a pak taky to, že ta žena tam jakoby nemá hlas v té klasické pornografii.” - Anna

Objektifikaci ženského těla respondentky popisují jako degradující v tom smyslu, že žena je podle nich v takových obsazích redukována na objekt pro použití muže. Několik participantek to popisuje jako degradaci, která nepůsobí konsenzuálně. Nikola takové zobrazování vnímá přímo jako nenávistné a dehumanizující. Zároveň některé z participantek uvádí, že pro ně není problematická přímo degradace jako taková nebo zobrazení žen v ponížené pozici. Problematický je pro ně hlavně způsob a kontext, v jakém jsou tyto dynamiky zobrazené. Participantky zdůrazňují, že pokud se jedná o jasně konsenzuální interakci, samotný akt degradace jim v obsahu nevádí. V takovém konsenzuálním pojetí by mělo být zjevné, že se jedná o "hru", kde jsou tyto role komunikované, a měla by být přítomná nějaká forma péče.

“Mě vlastně nevadí, jako když je to kinky, a když někdo někoho jako degraduje, ale jde vidět tam ta péče a jakoby to, že je to jako ta hra a že ten člověk se jako postará, ale přijde mi, že prostě existují jakoby videa, kdy ta žena je tam fakt jenom taková jako panenka, jakože je tam prostě jenom jako k tomu, aby se natočilo to porno, jakoby na, na použití toho muže jako v uvozovkách? Nebo jakože mám ráda, když tam ti partneři jsou jako oba dva aktivně zapojeni a oba dva si to aktivně jakoby užívají. A to mi přijde, že v některých těch videích jako není vlastně a ta žena je tam fakt jenom jako objekt a to je, to mi přijde degradující a to se mi vlastně jako nelíbí.” - Karolína

Participantky v mnoha kontextech popisují mainstreamovou pornografii jako obsah vytvářený „pro muže“. Zároveň však často vyjadřují překvapení či pochybnosti o tom, zda se takové materiály skutečně líbí mužským divákům. Opakovaně se objevují úvahy o tom, co na těchto videích může být přitažlivé, a dokonce i zpochybnění, zda vůbec odpovídají jakýmkoliv reálným fantaziím.

“Ono se vždycky říká, že jakoby porno je točený pro muže a proto vypadá tak jak vypadá. Ale já vlastně nevím, jestli to i mužům přijde úplně jako stopro atraktivní. Že asi se jako zbavit nějakých takových jako patriarchálních představ o tom, co je atraktivní na ženě.” -Anna

Některé participantky se pozastavují nad běžně se opakujícími pornografickými scénáři (jako motiv doručení pizzy nebo zaseknutí se v pračce) a vnímají je jako uměle konstruované a odtržené od “skutečných”, “lidských” sexuálních fantazií. V podobném duchu respondentky kriticky reflektují tržní povahu mainstreamové pornografie, kde poptávka a popularita je do značné míry utvářena právě tím, co je divákům tvůrci opakovaně předkládáno a normalizováno jako atraktivní.

“A zároveň jsou tam jako situace, které se ti jako, nebo samozřejmě existuje jako fantazie že jo, který jako můžeš mít, ale jakoby těžko říct, kolik lidí má takovou tu jakoby fantazii, která bývá v tom pornu, že jo, že ti někdo třeba jde spravit pračku, nebo doveze pizzu, nebo něco takovýho, tak to mi přijde...(smích) Nebo nevím, asi by to chtělo udělat nějaký průzkum, jak moc

lidi mají tyhle fantazie, ale přijde mi, že to jako není reprezentativní tomu, co ty lidi opravdu jakoby chtějí.” - Karolína

4 Diskuze

Cílem mého výzkumu bylo kvalitativně prozkoumat zkušenosti a vztah queer žen k pornografii. Vzhledem k zasazení do kvalitativního paradigmatu není záměrem výzkumu generalizovat výsledky na širší populaci, ale do větší hloubky zkoumat a pochopit zkušenosti queer žen v tomto konkrétním výzkumném souboru. Zaměřila jsem se specificky na přínosy a negativní aspekty či důsledky, které si respondentky se svojí konzumací spojují. Dále jsem se soustředila na konkrétní prvky v pornografickém obsahu, které respondentky chápou jako důležité pro hodnocení své zkušenosti s jeho konzumací. Data jsem zpracovala pomocí reflexivní tematické analýzy a vygenerovala pět výsledných témat, jedno z nich se dvěma podtématy.

První téma *Pornografie jako omezený nástroj objevování* popisuje, jak respondentky hodnotí roli pornografie jako nástroje sexuálního objevování a edukace. V podtématu *Zkoumání a potvrzování, co se člověku líbí* jsou reflektovány přínosy konzumace pornografie v oblastech rozšiřování sexuální imaginace a objevování, potvrzování a přijímání vlastních sexuálních preferencí. Druhé podtéma *Edukační potenciál při informované konzumaci a s kritickou reflexí* popisuje ocenění pornografie jako nástroje pro učení sexuálních praktik. Současně respondentky kritizují reprezentaci sexuálních aktů především v mainstreamové pornografii a při sexuální edukaci zdůrazňují důležitost plurality zdrojů.

Zbývající čtyři témata pokrývají konkrétní prvky a dynamiky v pornografii, které ve výsledku tvoří set kritérií pro hodnocení pornografických obsahů. Téma *Autentický dobrý pocit tvůrců a vystupujících* popisuje, že je pro respondentky důležitá autentická spokojenost a entuziastické zapojení všech lidí zahrnutých do tvorby obsahu. Tato kvalita zbavuje respondentky morálních dilemat ohledně etiky produkce a zvyšuje potenciál vzrušivosti obsahu. V tématu *Kontextualizace sexuálního aktu jako předpoklad pro vzrušení a emoční napojení* je reflektována potřeba toho, aby sex v pornografii byl respondentkami čtený jako smysluplný a nejednalo se o mechanistický akt bez kontextu uvěřitelné touhy a intimity. Téma *Rozmanitost jako zdroj potěšení a prevence normativity* popisuje touhu respondentek po obsahu s různorodými sexuálními scénáři, praktikami, polohami a těly. Diverzita pro ně činí obsah méně předvídatelným, zábavnějším a více vzrušujícím. Současně stojí rozmanitost v opozici ke vnímané repetitivnosti motivů v mainstreamové pornografii, se kterou respondentky spojují obavy z omezujícího a normativního společenského dopadu. V tématu

Mainstreamová pornografie není pro ženy (a líbí se někomu vůbec?) se propojují kritiky obsahu, ve kterém podle respondentek není zohledněná žena jako potenciální konzumentka. Respondentky vyjadřují preferenci pro kontent, ve kterém je přesvědčivě vyobrazené ženské uspokojení, tělo ženských akterek není kamerou zabíráno fragmentárním a objektifikačním způsobem a ženy jsou v obsahu aktivními subjekty. Absence aktivního aktérství je v kombinaci s nejasným konsentem vnímána jako určující pro označení násilného obsahu. Takový obsah není nutně vnímán jako obsah, který se reálně nutně líbí mužům, ale spíše jako konstrukt toho, co by se mužům mělo líbit podle tvůrců pornografie.

4.1 Zasazení výsledků do širšího kontextu

V následujících kapitolách postupně představuji jednotlivá témata v kontextu stávajících teorií a propojuji je či konfrontuji se závěry dalších studií zabývajících se danou problematikou. Získané výsledky jsou zde zasazené do rámce teoretických východisek představených v úvodu a porovnávány s dalšími výzkumy, které se ukázaly jako relevantní na základě provedené analýzy.

Pornografie jako omezený nástroj objevování

V narativech participantek se pornografie objevuje jako médium s vícenásobným potenciálem – na jedné straně nežádoucím způsobem normativním a omezujícím, na druhé straně objevným a rozšiřujícím hranice sexuální imaginace, případně edukačním na rovině bezpečnosti a etiky sexu. Pornografie v různých podobách je vnímána jako užitečná, protože pomáhá rozšiřovat imaginaci toho, co by se mohlo člověku líbit a co je v sexu možné. Zároveň ale určitý typ pornografie vystupuje jako obsah, který podle respondentek dokola produkuje tytéž obrazy a upevňuje ve společnosti určité nežádoucí a nerealistické představy toho, co je v sexu „normální“. To je považováno za obzvláště rizikové, pokud pornografie slouží jako jediný zdroj sexuální edukace.

Zkoumání a potvrzování, co se člověku líbí

Vícero respondentek ve svých výpovědích popisuje, že zejména v dětství a dospívání zažívaly stav, který Dillon et al. (2016) označují jako „povinnou heterosexuální“ – tedy situaci, kdy heterosexuálnost není jen normou, ale je vnímána jako jediná myslitelná možnost. Zatímco o

heterosexuálním sexu měly díky běžným médiím alespoň základní představu, o tom, jak vypadá například sex mezi ženami, nevěděly téměř nic. Co se týče formálního vzdělávání, většina participantek popisuje, že ve výuce na základní i střední škole téma jiných než heterosexuálních identit a sexuálních aktů zcela absentovalo. Tento stav podle studie ČSU (2020) není na českých středních školách výjimečný, polovina účastníků výzkumu reportovala, že téma jiných než heterosexuálních identit a sexu ve výuce nikdy nebylo zahrnuto.

Různé formy pornografie tak představovaly jedny z mála dostupných zdrojů informací o neheterosexuálním sexu. V tomto smyslu lze pornografii, včetně videí na mainstreamových webech, vnímat jako užitečný nástroj v rámci aktivního objevování sexuální identity, kdy podle Dillona et al. člověk cíleně vyhledává zkušenosti či informace, aby lépe porozuměl svým touhám a preferencím. Pornografie v tomto stavu pro respondentky sloužila ne nutně jako hlavní katalyzátor zpochybnění heterosexuality, ale spíše jako dostupný nástroj pro rozšíření představivosti, zkoumání a potvrzování svých preferencí. To odpovídá teoretickému předpokladu, že aktivní zkoumání většinou navazuje na předchozí vnitřní zpochybnění či uvědomění, spíše než aby fungovalo jako jeho výchozí bod.

Podobně sloužila respondentkám pornografie, především erotická fikce, k imaginaci a zkoumání scénářů, nejčastěji specificky v oblasti BDSM a kinky praktik. V tomto případě pro některé z nich byl pornografický materiál přímo prostředkem prvotního objevení takové preference. Obsah, který respondentky označují jako "kinky", pod sebou může zahrnovat velmi širokou škálu sexuálních preferencí, které mohou být do různé míry stigmatizované, tabuizované či velmi specifické a pro širší společnost zcela neznámé. Pornografie tak může být často i jediný prostředek, jak takovou preferenci objevit. V tomto smyslu poskytovala pornografie bezpečný a soukromý prostor pro experimentování s představami, aniž by bylo nutné je fyzicky realizovat. Tato funkce odpovídá poznatkům Dillona et al. (2016), kteří zdůrazňují, že i samotná fantazie je validní formou sexuálního zkoumání – umožňuje symbolicky testovat touhy bez fyzického rizika a vnějšího tlaku.

Součástí tohoto procesu bylo pro některé účastnice i postupné oslabování pocitu studu a vnitřních bariér. Preference, které se vymykají kulturním ideálům, jako je například vnímání fyzické bolesti jako nutně negativní zkušenosti, nebo zaměření sexu především na genitálně orientované interakce, jsou v západní společnosti dlouhodobě stigmatizovány a neoprávněně patologizovány (Bennet, 2024; Bezreh et al., 2012; Cross & Matheson, 2006). Pro přijetí kinky a BDSM preferencí sloužila obzvláště erotická fikce jako ujištění, že existují další

lidé s podobnými preferencemi, a že tyto touhy nejsou patologické ani nemorální. V této oblasti sloužila pornografie jako nástroj aktivního zkoumání ve smyslu zpochybňování společenských představ „správné“ nebo „normální“ sexuality (Dillon et al., 2016). Podobný proces je popsán ve studii Weinberga et al. (2010) s genderově smíšeným vzorkem, kde byla pornografie vnímána jako nástroj rozšiřování sexuálních obzorů skrze normalizaci různých sexuálních aktů, původně vnímaných jako nepřijatelné.

Edukační potenciál při informované konzumaci a s kritické reflexí

Ačkoliv respondentky pornografii přisuzují jisté přínosy ve vlastní sexuální edukaci, specificky mainstreamová pornografie je sama o sobě při absenci jiných zdrojů vnímána jako neadekvátní a potenciálně rizikový nástroj učení se o sexu. V rozhovorech zaznívá především obava o dopadu „mainstreamového, typického PornHub porna“ na děti, „mladé kluky“ a muže. K tomuto typu obsahu se současně typicky vztahují právě kritiky nízké diverzity, absence kontextu sexuálního aktu, neautentického zapojení vystupujících, nrecipročního uspokojení mužů a objektifikace žen. V podstatě tak tyto kritéria poměrně specifické vymezují, jaký typ obsahu považují respondentky za problematicky normativní.

Za klíčový problém pornografie jako možného edukačního nástroje označují respondentky její nerealističnost – ať už jde o sexuální scénáře, výkony nebo těla aktérů. Vadí jim zejména tehdy, když není jasně řečeno, že nejde o reálné zobrazení sexuality. Podobně i LGBTQ+ respondenti v kvalitativním výzkumu Harvey (2020) upozorňují na rozpor mezi pornografií jako prostorem sexuální fantazie a jejím vnímáním jako návodu k sexu. Problémem v tomto pojetí není samotná nerealističnost pornografie, ale obava, že její obsah je mnohdy přijímán jako realistické zobrazení sexuálních aktů. Právě v kontextu kritického zhodnocení realističnosti obsahu je v rozhovorech akcentováno, že by k pornografickým obsahům měl člověk mít nějakou formu oponentního vzdělávání. Současně respondentky s určitým znepokojením reflektují, že ne každý se k nástrojům pro kritickou reflexi dostane. Podobně se vyjadřují i respondenti výzkumu Harvey (2020), podle nichž by pornografie mohla být ve zkoumání a vývoji sexuální identity přínosem, pokud by byla doprovázena „skutečnou“ sexuální výchovou.

Respondentky potom v různých kontextech navrhují pozitivní využití edukačního potenciálu pornografie – například při nastavování standardů, které samy považují za žádoucí v oblasti sexuální bezpečnosti a etiky. V tomto smyslu zmiňují důraz na konsent, oboustrannou

spokojenost všech zúčastněných, otevřenou komunikaci i technické aspekty, jako je použití kondomů a lubrikantu. O těchto prvcích hovoří jako o něčem, co jim ve video pornografii většinou schází. I z toho důvodu vyjadřují touhu po médiích, která jsou pro ně odpovídající po etické stránce, což je v souladu s výzkumy o rostoucí popularitě etické a inkluzivní pornografie (Neville, 2015).

Kritéria pro hodnocení pornografie

V následujících kapitolách se věnuji kontextualizaci kritérií, která respondentky v různých kontextech označují jako relevantní pro hodnocení své zkušenosti s konzumací daného obsahu. Na začátku pro úplnost uvádím motivace participantek pro konzumaci a jejich mechanismy pro rozlišování dobré a špatné pornografie.

Pro většinu respondentek pornografie primárně představuje zdroj sexuálního vzrušení a nástroj využívaný při masturbaci. Tato funkce je popisována spíše stručně, jako něco samozřejmého a očekávaného. Takové využívání pornografie se shoduje s dalšími výzkumy, podle kterých ženy vyhledávají pornografii nejčastěji za účelem vzrušení a nejčastější situace spojené s konzumací popisují: *“when I feel horny”* a *“when I want to feel horny”* (Atwood et al., 2019; Macleod, 2020; Smith et al., 2015). V současném výzkumu hodnocení různých forem a aspektů pornografického obsahu často vyplývá z toho, zda daný materiál respondentky považují za „hot“ či nikoliv, a ve svých výpovědích identifikují, co tuto kvalitu posiluje nebo naopak narušuje. Zároveň zde neplatí jasná rovnice, že více vzrušující obsah je nutně pozitivně hodnocený. Některé participantky pozitivně hodnotí i obsah, který pro ně není nutně vzrušující, ale je nějak jinak zajímavý, například díky estetické vizuální stránce, příběhu nebo intimitě mezi aktéry. Někdy zase respondentky popisují ambivalentní zkušenosti, kdy je obsah sexuálně vzrušující, ale zároveň vyvolává etická dilemata, stud nebo znechucení.

Takový rozpor lze označit jako morální inkongruenci, tedy nesoulad mezi morálními hodnotami a prožívanými pocity, který vyvolává potřebu ho prostřednictvím různých strategií zmírnit. Množství výzkumů morální inkongruence ve vztahu k pornografii zkoumá především hodnotový nesoulad na základě náboženského zázemí (Grubbs & Perry, 2018). V tomto výzkumu zde svoji náboženskou víru tematizovala pouze jedna respondentka, ona i ostatní respondentky potom v tomto kontextu zdůrazňovaly především svoje feministické postoje. Podobné procesy popisují respondentky ve studii Ciclitira (2004), které

hledají strategie, jak se vypořádat s konzumací pornografie ve světle svých feministických postojů. Tuto situaci Ciclitira popisuje jako "rozpory mezi přesvědčeními, pocity a činy". V současné studii některé respondentky takový nesoulad při příležitostném sledování mainstreamové pornografie stále prožívají, větší část z nich zvolila strategii přestat s její konzumací úplně a vyhnout se tak mimo jiné těmto rozporům.

Osvojování těchto strategií, kritický náhled i vyhledávání alternativního obsahu, který není v rozporu s hodnotami respondentek, vypovídá o jejich aktivní roli v interakcích s pornografií. Takovou pozici popisuje i výzkum Chadwick et al. (2018), ve kterém se participující ženy neprojevují jako pasivní konzumentky pornografického obsahu a "oběti" jeho negativních dopadů – místo toho vyvíjejí strategie, aby se vyhnuly obsahu, který by pro ně mohl mít nežádoucí důsledky, a snaží se maximalizovat přínosy pornografie. Podobné procesy reportují i pravidelní konzumenti pornografie v kvalitativní studii Mckee (2008), kteří si vědomě vybírají konzumovaný obsah, rozlišují mezi "dobrou" a "špatnou" pornografií a mají pro toto rozdělení určitá kritéria. Takové pojetí je v souladu s teorií aktivního publika (Giles, 2012), která při výzkumu mediálních účinků bere v úvahu individuální kontext diváka, a uznává jeho schopnost aktivně s obsahem pracovat a přizpůsobovat si ho pro vlastní potřeby.

Tomu odpovídá i skutečnost, že respondentky vesměs odmítají, že by na ně osobně měla konzumace pornografie výraznější negativní efekt. Některé popisují zmíněné doprovázející pocity studu a morální inkongruence, jedna z participantek potom mluví o dočasné desenzitizaci na sexuální materiál, s tím, že v určitém období v řádu měsíců vnímala svoje sledování mainstreamové pornografie jako problematické a následně s ním na delší dobu přestala. Mezi negativními emocionálními reakcemi na pornografické obsahy jsou jmenovány především apatie, znechucení, znučení, šok nebo vztek. Vesměs ale respondentky odmítají, že by pro ně jejich vlastní konzumace pornografie byla nějak výrazně škodlivá nebo ubližující.

Kritizované aspekty především mainstreamové pornografie tak jsou vnímané spíše jako bariéry pro to obsah shledat vzrušujícím či zajímavým, nebo jsou souzeny jako různě problematické na úrovni etiky produkce a společenských dopadů. Tyto roviny kritiky nejsou oddělené, naopak se v řadě případů překrývají, například právě v situacích, kdy vnímaná neetická produkce pornografie funguje jako bariéra pro to vnímat obsah jako vzrušující.

Typická pozitivní zkušenost s pornografií, u některých respondentek zažitá, u jiných jen hypotetická, se tak vyznačuje sexuálním vzrušením, které není narušené pocity studu a viny. Zkušenost ale může být pozitivně hodnocená i bez vzrušení, pokud je obsah

vnímaný jako edukativní nebo zajímavý díky jiným kvalitám. V následujících podkapitolách poskytují interpretaci a kontext pro kritéria, pomocí kterých respondentky hodnotily své zkušenosti s pornografickými obsahy.

Autentický „dobrý pocit“ tvůrců a vystupujících

Respondentky vyjadřují empatii k aktérům ve video pornografii, přičemž uvádějí, že je vzrušující sledovat, když si zapojené osoby – zejména ženy – sexuální akty užívají, zatímco nejistota ohledně jejich spokojenosti vzbuzuje odcizení a obavy o jejich wellbeing. Podobně ve studii Macleod (2020) popisují feministicky identifikovaní respondenti různých genderů, že autentické uspokojení zapojených aktérů je pro ně současně podmínka pro vzrušení a pomáhá jim zbavit se obav ohledně etičnosti podmínek vzniku. V kvalitativních výzkumech ženy často při hodnocení pornografie kladou důraz na empatii především s ženskými aktérkami a přikládají velký význam tomu, jestli vypadají spokojeně se sexuální aktivitou a způsobem svého zapojení (Ashton, 2018; Boynton, 1999; Parvez, 2006). Ve studii Mckee (2008) s demograficky rozmanitým vzorkem potom většina respondentů zdůrazňuje autentický entuziasmus vystupujících jako nejdůležitější kritérium pro určení “dobré” pornografie.

Respondentky v současném výzkumu někdy zdůvodňují svoji preferenci nevizuální pornografie, která není primárně komerční, protože se předpokládá, že ji lidé vytvářejí částečně i pro vlastní uspokojení a “dobrý pocit”. Některé respondentky v kontextu empatického napojení na aktérky zdůrazňují, že by pornografická videa nemusela mít striktní scénář a ony v nich dělaly vlastní volby v průběhu. Některé respondentky v současném výzkumu potom popisují, že předpokladem pro vzrušení pro ně je právě skutečnost, že pornografie zobrazuje skutečné, osobní sexuální projevy zapojených lidí, což je vede ke sledování amatérského obsahu namísto profesionálně produkováných videí.

Kontextualizace sexuálního aktu jako předpoklad pro vzrušení a emoční napojení

Aby respondentky považovaly obsah za vzrušující, vyjadřují potřebu, aby vyobrazený sexuální akt “dával smysl” - scénář pro sex v pornografii by tak měl být nějak uvěřitelný skrze realističnost, případně být přiznaně situován do fantazijního světa, kde jeho nerealističnost má své jasné místo. Kontext a smysl může být poskytován pro někoho komplexním příběhem, pro někoho obecně přesvědčivým vyobrazením touhy a intimity. To je v souladu s výsledky

výzkumů, které naznačují, že narativní kontext a emocionální autenticita hrají roli v zapojení konzumentů do pornografického obsahu (Shor, 2024). Podle kvalitativních studií konzumace pornografie mnoho konzumentů preferuje pornografii se zahrnutím prvků emočního napojení a vztahové dynamiky, protože zvyšují vnímanou realističnost a tím pádem přitažlivost sexuálních scén (Attwood, 2005; Hald & Malamuth, 2008).

Touha respondentek po tom, aby byl sex v pornografii situován v uvěřitelném nebo nějak jinak smysluplném, například "přiznaně fikčním" scénáři, koresponduje s teorií sexuálních scénářů (Simon & Gagnon, 1986). Podle této teorie je sexuální chování formované kulturními vzorci, jenž dávají sexualitě strukturu a význam. Rozmanitost preferencí respondentek ohledně míry narativní komplexnosti – od potřeby romantického napojení a důvěry až po obecnější prožitek napětí a touhy – poukazuje na individuální variabilitu v internalizaci sexuálních scénářů. Tento jev je v souladu s pojetím Simona a Gagnona (1986), podle nichž jsou sexuální skripty do jisté míry kulturně sdílené, ale současně přetvářené na osobní úrovni.

Rozmanitost jako zdroj potěšení a prevence normativity

Časté opakování motivů v mainstreamové pornografii je opět zdrojem diskomfortu na dvou úrovních. Nejsilněji je akcentována individuální divácká nespokojenost, protože časté opakování podobných scénářů, aktů a těl je považované za nudné a neatraktivní. Zároveň zde opět figuruje obava z nastavování normy pro určitý "správný" scénář pro sex, který si diváci mohou přenášet do reálných sexuálních zkušeností. To popisuje například Lia při svých zkušenostech s muži, kteří si osvojovali pornografické sexuální scénáře. Nepopisuje zde konkrétní charakteristiky takového scénáře, ale v obecnosti kritizuje, že pornografie vůbec určuje představu, jak má "normální" sex probíhat, což je samo o sobě považováno za omezující.

Podobnou kritiku vyjadřují respondentky ve studii Tholander et al. (2022), které navíc popisují "normativní" sex založený na restriktivních pornografických standardech, ve kterém ženské uspokojení slouží především pro sebevědomí muže a jsou v něm omezené příležitosti pro explicitní komunikaci a konsent. V různých kvalitativních výzkumech popisují ženy podobnou zkušenost, kdy pocítují efekty mainstreamové pornografie na sexuální scénáře nepřímo, prostřednictvím partnerovy konzumace (Ashton et. al., 2018).

Dalším tématem nežádoucí normativity byl vzhled těl v mainstreamové pornografii. Některé participantky zmínily porovnávání vlastního těla s těly akterek v

pornografii. Negativnější vztahování se ke vzhledu vlastního těla má podle systematické přehledové studie souvislost s intenzivnější konzumací pornografie u žen i mužů (Paslakis et al., 2020). Jedná se i o často reportovaný problém v kvalitativních výzkumech ženské konzumace pornografie (Ashton et al., 2018). V současném výzkumu se ale jedná o poměrně vzácně zmiňovaný motiv a nejčastější výhrada vůči vzhledu těl v mainstreamové pornografii je nenaplněná osobní preference, kdy těla nejsou vnímána jako atraktivní, především proto, že nejsou vnímána jako "reálná". Podobně feministicky identifikovaní respondenti různých genderů ve studii Macleod (2020) konzistentně vyjadřují preferenci reprezentace "skutečných" těl, která nabízejí lepší možnost se do aktérů vcítit a současně jsou vnímána jako atraktivnější.

Mainstreamová pornografie není tvořena pro ženy (a líbí se někomu vůbec?)

Frekventovaně je v rozhovorech kritizovaný tzv. male gaze, který se projevuje prostřednictvím fragmentárních detailních záběrů ženského těla – kamera často izolovaně zachycuje prsa, genitálie nebo výraz tváře v momentu přehnaného afektu – čímž dochází k jejich objektifikaci a redukci na zdroj potěšení pro předpokládaného mužského diváka. Tento dojem koresponduje s feministickou filmovou kritikou Laury Mulvey (1975), podle níž vizuální média často strukturálně umísťují ženy do role pasivních objektů pohledu, zatímco muži jsou v pozici aktivních subjektů, kteří tento pohled kontrolují. Mainstreamová pornografie je potom často vyhrocenou podobou takového vyobrazení. Podle teorie objektifikaci Fredrickson a Roberts (1997) je male gaze ve vizuálních médiích nástrojem širší mocenské struktury, která ženy redukuje na objekty pohledu a sexuálního uspokojení mužského subjektu. Tento proces autorky spojuje s řadou psychologických rizik pro ženy, včetně zvýšené tělesné sebekontroly (*body surveillance*), pocitů studu za vlastní tělo a vzniku poruch příjmu potravy.

Podle respondentek vnímaný male gaze snižuje potenciál obsahu pro sexuální vzrušení a napojení. Odcizení zde pro některé z nich funguje na dvou rovinách. Respondentky jakožto ženy se nedokáží s takto zobrazenými aktérkami identifikovat a současně je takové zobrazení v rozporu s tím, co je samotné na ženských tělech přitahuje. Častým předmětem kritiky participantek je specificky male gaze v mainstreamové lesbické pornografii. Z rozhovorů vyplývá, že v obsahu, kde muž "nemá co dělat", je jeho vnímaná přítomnost o to vtíravější a nepříjemnější. To odráží realitu, kdy jsou mainstreamová videa označována jako „lesbická“ často produkována heterosexuálními muži, kteří cílí přímo na mužské diváky. Videá

tak odrážejí především určité fantazie o ženské sexualitě, které nabízejí jen malý užitek, pokud jde o reálné akty, které se v autentickém lesbickém sexu obvykle praktikují (Corsianos, 2007). Mezi konkrétními projevy toho, že obsah necílí na ne-heterosexuální ženy, je nepřiměřený důraz na penetraci, absence intimacy a to, že vystupující ženy vypadají "straight". Podobné kritiky zaznávají ve studii Morrison a Tallack (2005), ve které lesbicky a bisexuálně identifikované respondentky hodnotí video s mainstreamovým lesbickým obsahem. To, že je video zaměřené na heterosexuální muže, zde usuzují na základě důrazu na penetraci, absenci reprezentace "butch" leseb a objektivizačně zabíranému ženskému tělu.

Diskomfort s vnímáním male gaze v těchto obsazích některé respondentky dávají do širší souvislosti s fetišizací sexu mezi ženami a vlastními nepříjemnými životními zkušenostmi, které se s tím pojí. To odpovídá zkušenostem mnoha ne-heterosexuálních žen, které zažívají nad rámec objektivizace svého těla i sexualizaci vlastních vztahů se ženami (Tebbe et al., 2018). Male gaze v lesbické pornografii tak respondentky od obsahu odcizuje, snižuje vzrušení a zároveň je terčem kritiky za reprodukování a potenciální posilování širšího společenského problému.

V souvislosti se způsobem zapojení ženských akterek respondentky vymezují, jaký obsah vnímají jako násilný. V dřívějších studiích je násilný obsah často definován na základě konkrétních sexuálních praktik, a to bez ohledu na souhlas zúčastněných osob. Například konsensuální sadomasochismus je v mnoha starších výzkumech označován jako forma agrese a konsent obecně nebývá v obsahových analýzách pornografie považován za kritérium pro agresi či násilí (McKee, 2015). Respondentky v tomto výzkumu se od takového chápání agrese odklánějí. Vyjadřují se kriticky k násilí v pornografii, ale konsensuální BDSM praktiky nejsou objektem jejich kritiky. Naopak některé z nich popisují, že skutečné násilí pozorují nikoliv v BDSM obsahu, ale v "typické" heterosexuální pornografii. Při vymezování se proti agresi je potom nejčastěji zdůrazňovaná nepřítomnost přesvědčivého důkazu o jejich souhlasu. Ve studii Tholander et al. (2022) jsou tyto případy popsány jako "šedá zóna konsentu". Kromě toho respondentky v současném výzkumu nežádoucí násilí definují skrze objektivizaci ženských akterek a nezáměr o jejich uspokojení. Podobně v kvalitativní studii Parvez (2006) i účastnice, které uvádějí preferenci „extrémního obsahu“, jednoznačně odmítají takový materiál, v němž zapojení herečky nepůsobí aktivně a konsensuálně, a který evokuje reálné sexuální násilí. Ve studii Macleod (2020) feministicky identifikované participantky rovněž

konzumují “hardcore” nebo “BDSM” obsah, ale zdůrazňují aktivní pozici, uspokojení a autonomii zapojených žen.

4.2 Závěr

Tato práce rozšiřuje linii výzkumu pornografie, která se zaměřuje na subjektivní interpretace a zkušenosti diváctva. Specificky potom práce rozšiřuje výzkum, který přináší hlasy málo reprezentovaných skupin. Výzkum přináší vhled do toho, jak konkrétní queer ženy vnímají médium pornografie, skrze jaké rámce pornografické obsahy hodnotí a jak je integrují do svých životů. Analýza ukázala, že pornografie, zejména formy jako erotická fikce, slouží nebo sloužila pro respondentky jako důležitý nástroj v aktivním zkoumání sexuální identity skrze objevování a potvrzování různých sexuálních zájmů, především ne-heterosexuálních a kinky preferencí. Médium pornografie má podle respondentek potenciál zpochybňovat povinnou heterosexuálnost a další sexuální normy, normalizovat a přijímat různorodé sexuální preference a zbavovat studu a viny. Pornografie je v určité podobě vnímána jako užitečný nástroj edukace o sexu, ale bez alternativních zdrojů a kritické reflexe je považována za rizikovou v nastavování nerealistických a nežádoucích sexuálních norem, obzvláště potom určitý typ mainstreamové video pornografie.

Queer ženy v tomto výzkumu jsou selektivní a kritické při volbě konzumovaných pornografických materiálů. Vybírají si takové obsahy, které jsou pro ně přínosné, a v současnosti si osvojily různé funkční strategie, aby se vyhnuly pocitům studu a morální inkongruence. Respondentky jasně vymezují pornografii, kterou vnímají negativně na základě vnímané problematické produkce a nastavování nežádoucích norem. Na takový obsah se respondentky nejsou schopné napojit a shledat vzrušujícím, nebo je jejich vzrušení doprovázeno pocitem studu a diskomfortu. To respondentky obvykle vedlo k ukončení nebo omezení konzumace problematicky vnímaných obsahů.

Za přínosnou považují pornografii tehdy, když je vzrušující nebo jinak zábavná či zajímavá, současně nevzbuzuje etická dilemata a nevyvolává tak nepříjemné doprovázející emoce. Pro pozitivní hodnocení obsahu je pro respondentky důležitý autentický dobrý pocit zapojených osob, smysluplný emocionální a situační kontext sexuálního aktu a diverzita scénářů, praktik a těl. Zásadní je, aby především ženy zahrnuté v obsahu byly aktivními

subjekty, jejich zapojení bylo jasně a přesvědčivě konsensuální a byl kladen důraz na jejich autentické uspokojení.

4.3 Limity práce, praktické implikace a návrhy pro další výzkum

Limity práce

Za určitý limit práce považuji homogenitu výzkumného souboru – všechny kromě jedné jsou participantky studující ve větších městech a pohybují se ve věkovém rozpětí 22 a 25 let. Ačkoliv jsem se snažila zahrnout do výzkumu participantky v širším věkovém a profesním rozpětí, nakonec se se žádnou ze zkontaktovaných starších osob nepodařilo z praktických důvodů rozhovor uskutečnit. Zahrnutí starších žen do výzkumného souboru by mohlo reflektovat rozmanitější zkušenosti, kdy by některé participantky například měly zkušenosti s dospíváním v období, které by se lišilo v míře společenské stigmatizace a mediální reprezentace queer lidí nebo tabuizace a dostupnosti pornografie.

Za další možný limit považuji sociální vazby na část participantek. Sdílení výzkumu přes vlastní instagramový účet zapříčinilo, že jsem s vícero participantkami měla společné známé, což jsem obvykle zjistila během neformální konverzace před nebo po rozhovoru. Některé respondentky toto reflektovaly jako pozitivní aspekt, díky kterému se mohly více otevřít a sdílet. Zároveň jsem brala v úvahu, že tato situace teoreticky mohla zapříčinit zkreslení výsledků na základě potenciálního tlaku na specifickou sociální performanci, nebo vyvolat obavy ohledně dodržení důvěrnosti informací (Blee & Taylor, 2002). I z tohoto důvodu jsem se snažila postupovat co nejdůsledněji v anonymizaci rozhovorů i informací, které by mohly participantky identifikovat.

Jako další potenciální omezení považuji nedostatečně komplexní zohlednění všech možných identit, které mohou být zahrnuty pod pojmem queer a ve vztahu k pornografii mohou mít vlastní specifika. Dvě z respondentek ve svých výpovědích tematizovaly, že se nacházejí na asexuálním spektru. Vzhledem k omezenému rozsahu této práce ale bohužel nebylo možné komplexněji kontextualizovat asexualitu a asexuální identitu, ani se podrobněji věnovat navazujícím specifikům vztahu k pornografii.

Praktické implikace

Respondentky mnohé problémy s pornografickým obsahem přisuzují absenci alternativní sexuální edukace. Jejich zkušenosti poukazují na systémové mezery v českém vzdělávání, kde se v rámci sexuální edukace opomíjí množství témat jako konsent, neheterosexuální identity nebo pornografické reprezentace (ČSU, 2020). Výsledky výzkumu tak naznačují, že by při řešení problémů spojených s pornografií měla být zohledněna důležitost komplexní sexuální výchovy, která by pomáhala mladým lidem kriticky hodnotit pornografické obsahy.

Kritéria pro hodnocení pornografie potom mohou sloužit jako inspirační zdroj pro tvůrce pornografického obsahu, kteří se snaží tvořit s ohledem na potřeby a preference queer publika a žen. Ačkoli tato kritéria nelze považovat za zobecnitelná nebo reprezentativní pro všechny queer ženy, mohou být v kontextu dalších výzkumů cenná v reprezentaci konkrétních hlasů a perspektiv na možné hodnotící rámce.

Návrhy pro další výzkum

Během rozhovorů vyvstalo na povrch množství témat, která se přímo netýkala výzkumných otázek a nebyl pro ně v práci dostatečný prostor, mohlo by ale být zajímavé podrobněji se jim věnovat v dalším výzkumu. Konkrétně část respondentek hovořila o využívání gay porna a gay erotické literatury. Využívání gay pornografie queer ženami je komplexní téma, do kterého se promítá množství nuancí prožívání queer sexuality (Ziv, 2014). Vzhledem k tomu, že do rozhovorů vstupovalo okrajově a jedná se zároveň o obsáhlou problematiku, nevěnuji mu v práci výraznější prostor. Při samostatně zaměřeném kvalitativním výzkumu tohoto fenoménu by mohly výsledky pomoci lépe uchopit a ilustrovat široké možnosti queer sexualit skrze interakce s pornografií. Zároveň by takový výzkum mohl například lépe objasnit možné souvislosti konzumace gay pornografie s odmítáním male gaze a objektivizace v lesbické a heterosexuální pornografii, což je něco, na co některé respondentky v náznacích narážely.

Další zajímavý směr výzkumu by mohl hlouběji prozkoumat rozcházející se narativy participantek týkající se toho, jestli by pornografie měla odrážet realitu sexu a fungovat jako edukační prostředek pro nastavování určitých etických standardů, nebo je žádoucí, aby byla prostorem, kde člověk může prozkoumávat fantazie, které vnímá jako nerealistické či přímo neetické a nechtěl by je v té samé podobě převádět do reálného života. Mohlo by být užitečné prozkoumat, jaké mají různí uživatelé pornografie v tomto ohledu

preferance a představy, a lépe skrze to porozumět, co mohou lidé od pornografie v tomto směru očekávat a jakým způsobem to hraje roli v jejich hodnotících rámcích.

Výsledky této práce nakonec naznačují širší implikace pro výzkum pornografie obecně. Výrazné rozdíly v tom, jak respondentky vnímají médium pornografie na základě konkrétních kritérií podporuje kritiku McKee et. al. (2020) i Ashton et al. (2017), že pojem „pornografie“ nelze ve výzkumu chápat jako jednolitý celek, ale spíše jako označení pro celou škálu mediálních reprezentací. Respondentky definovaly klíčová kritéria, jejichž naplnění diametrálně mění jejich perspektivu na přínosy daného obsahu. Bylo by tak například zjednodušující tvrdit, že pornografie pro ně plní současně funkci osvobozující i normativní. Tato skutečnost podporuje implikaci McKee et al., že zkoumat vztah k „pornografii“ bez dalšího upřesnění tohoto termínu může být zavádějící. Pokud není pornografie v daném kontextu přesněji vymezena a definována, může to mimo jiné zakrýt skutečnost, že respondenti mohou reagovat na různé formy nebo typy obsahu, které si pod pojem sami dosadí. Zejména v kvalitativním výzkumu, který k takovému rozlišování nabízí vhodné nástroje, je zásadní věnovat pozornost tomu, jaké specifické rysy obsahu vyvolávají u respondentů dané reakce.

Použité zdroje

- American Psychological Association. (n.d.e). Sexual Orientation. In APA Dictionary of Psychology. Dostupné z: <https://dictionary.apa.org/sexual-orientation>
- Ashton, S., McDonald, K., & Kirkman, M. (2017). Women's Experiences of Pornography: A Systematic Review of Research Using Qualitative Methods. *The Journal of Sex Research*, 55(3), 334–347.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1364337>
- Attwood, F., Smith, C., & Barker, M. (2019). Engaging with pornography: an examination of women aged 18–26 as porn consumers. *Feminist Media Studies*, 21(2), 173–188. <https://doi.org/10.1080/14680777.2019.1681490>
- Bennett, T. (2024). The Marginalization of Kink: Kinkphobia, Vanilla-Normativity and Kink-Normativity. *Journal of Homosexuality*, 1–21.
<https://doi.org/10.1080/00918369.2024.2381520>
- Berlant, L., & Warner, M. (1998). Sex in public. *Critical Inquiry*, 24(2), 547–566.
<https://doi.org/10.1086/448884>
- Bezreh, T., Weinberg, T. S., & Edgar, T. (2012). BDSM disclosure and stigma management: Identifying opportunities for sex education. *American Journal of Sexuality Education*, 7(1), 37–61.
<https://doi.org/10.1080/15546128.2012.650984>
- Blee, K. M., & Taylor, V. (2002). *Semi-structured interviewing in social movement research*. In B. Klandermans & S. Staggenborg (Eds.), *Methods of Social Movement Research* (pp. 92–117). University of Minnesota Press.
- Bowman, C. P. (2016). Women's masturbation: Experiences of sexual empowerment in a primarily sex-positive sample. *Psychology of Women Quarterly*, 40(4), 476–488. <https://doi.org/10.1177/0361684316641100>
- Boyle, K. (Ed.). (2010). *Everyday pornography* (pp. 1-13). Routledge.
- Boynton, P. M. (1999). "Is that supposed to be sexy?": Women discuss women in "top shelf" magazines. *Journal of Community and Applied Social Psychology*, 9, 449–461. doi:10.1002/(SICI)1099-1298(199911/12)9:6<449::AID-CASP540>3.0.CO;2-O

- Braun, V., & Clarke, V. (2013). *Successful qualitative research: A practical guide for beginners*. Sage.
- Braun, V., & Clarke, V. (2019). Reflecting on reflexive thematic analysis. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 11(4), 589–597.
<https://doi.org/10.1080/2159676X.2019.1628806>
- Braun, V., & Clarke, V. (2022). *Thematic analysis: a practical guide*. Sage.
- Brown, W., & Halley, J. (2002). *Left legalism/left critique*. Duke University Press.
- Cass, V. C. (1979). Homosexual Identity Formation: A Theoretical Model. *Journal of Homosexuality*, 4(3), 219–235. https://doi.org/10.1300/J082v04n03_01
- Cass, V. C. (1984). Homosexual Identity: A Concept in Need of Definition. *Journal of Homosexuality*, 9(2–3), 105–126. https://doi.org/10.1300/J082v09n02_07
- Česká Středoškolská unie. (2020). Zpráva z průzkumu: Sexuální výchova na středních školách. Středoškolská unie. [Online PDF]. Dostupné z
<https://stredoskolskaunie.cz/wp-content/uploads/2020/11/Zprava-z-pruzkumu-sexualni-vychova-na-strednich-skolach.pdf>
- Chadwick, S.B., Raisanen, J.C., Goldey, K.L. et al. (2018) Strategizing to Make Pornography Worthwhile: A Qualitative Exploration of Women’s Agentic Engagement with Sexual Media. *Archives of Sexual Behaviour*, 47, 1853–1868.
<https://doi.org/10.1007/s10508-018-1174-y>
- Chavez, C. (2008). Conceptualizing from the inside: Advantages, complications, and demands on insider positionality. *The qualitative report*, 13(3), 474-494.
<https://doi.org/10.46743/2160-3715/2008.1589>
- Ciclitira, K. (2002). Researching pornography and sexual bodies. *The Psychologist*, 15(4), 191–194.
- Ciclitira, K. (2004). Pornography, Women and Feminism: Between Pleasure and Politics. *Sexualities*, 7(3), 281-301.
<https://doi.org/10.1177/1363460704040143>
- Cross, P. A., & Matheson, K. (2006). Understanding sadomasochism: An empirical examination of four perspectives. *Journal of Homosexuality*, 50(2–3), 133–166.
https://doi.org/10.1300/J082v50n02_07

- Degges-White, S., Rice, B., & Myers, J. E. (2000). Revisiting Cass' theory of sexual identity formation: A study of lesbian development. *Journal of Mental Health Counseling, 22*(4), 318-333.
- Dillon, F. R., Worthington, R. L., & Moradi, B. (2011). Sexual identity as a universal process. *Handbook of identity theory and research, 649-670*.
https://doi.org/10.1007/978-1-4419-7988-9_27
- Dworkin, A. (1987). Pornography is a civil rights issue for women. *University of Michigan Journal of Law Reform, 21*(1-2), 55-68.
- Fafejta, M. (2016). *Sexualita a sexuální identita*. Portál.
- Fassinger, R. E., & Miller, B. A. (1996). Revisioning sexual minority identity formation: A new model of lesbian identity and its implications for counseling and research. *The Counseling Psychologist, 24*(4), 508-534.
<https://doi.org/10.1177/0011000096244002>
- Fassinger, R. E., & Miller, B. A. (1997). Validation of an Inclusive Mode of Sexual Minority Identity Formation on a Sample of Gay Men. *Journal of Homosexuality, 32*(2), 53-78. https://doi.org/10.1300/J082v32n02_04
- Fredrickson, B. L., & Roberts, T. A. (1997). Objectification Theory: Toward Understanding Women's Lived Experiences and Mental Health Risks. *Psychology of Women Quarterly, 21*(2), 173-206.
<https://doi.org/10.1111/j.1471-6402.1997.tb00108.x>
- Fritz, N., Malic, V., Fu, Tc. et al. (2022). Porn Sex versus Real Sex: Sexual Behaviors Reported by a U.S. Probability Survey Compared to Depictions of Sex in Mainstream Internet-Based Male-Female Pornography. *Arch Sex Behav, 51*, 1187-1200. <https://doi.org/10.1007/s10508-021-02175-6>
- Galupo, M. P., Ramirez, J. L., & Pulice-Farrow, L. (2016). "Regardless of Their Gender": Descriptions of Sexual Identity among Bisexual, Pansexual, and Queer Identified Individuals. *Journal of Bisexuality, 17*(1), 108-124.
<https://doi.org/10.1080/15299716.2016.1228491>
- Giles, D. (2012). *Psychologie médií* (1. vyd., s. 29). Portál
- Gomillion, S., & Giuliano, T.A. (2011). The Influence of Media Role Models on Gay, Lesbian, and Bisexual Identity. *Journal of Homosexuality, 58*, 330 - 354.

- Grubbs, J. B., & Perry, S. L. (2018). Moral Incongruence and Pornography Use: A Critical Review and Integration. *The Journal of Sex Research*, 56(1), 29–37. <https://doi.org/10.1080/00224499.2018.1427204>
- Halberstam, J. (2003). What's that Smell? Queer Temporalities and Subcultural Lives. *International Journal of Cultural Studies*, 6(3), 313-333. <https://doi.org/10.1177/13678779030063005>
- Hald, G. M. (2006). Gender differences in pornography consumption among young heterosexual Danish adults. *Archives of Sexual Behavior*, 35, 577–585. <https://doi.org/10.1007/s10508-006-9064-0>
- Harvey, P. (2020). Let's talk about porn: The perceived effect of online mainstream pornography on LGBTQ youth. In *Gender, sexuality and race in the digital age* (pp. 45–62). Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-29855-5_3
- Hayfield, N., & Huxley, C. (2015). Insider and Outsider Perspectives: Reflections on Researcher Identities in Research with Lesbian and Bisexual Women. *Qualitative Research in Psychology*, 12(2), 91–106. <https://doi.org/10.1080/14780887.2014.918224>
- Jagose, A. (1996). *Queer theory: An introduction*. New York University Press.
- Kenneady, D. A., & Oswalt, S. B. (2014). Is Cass's Model of Homosexual Identity Formation Relevant to Today's Society? *American Journal of Sexuality Education*, 9(2), 229–246. <https://doi.org/10.1080/15546128.2014.900465>
- Litsou, K., Byron, P., McKee, A., & Ingham, R. (2020). Learning from pornography: results of a mixed methods systematic review. *Sex Education*, 21(2), 236–252. <https://doi.org/10.1080/14681811.2020.1786362>
- Macleod, P. (2020). How feminists pick porn: Troubling the link between 'authenticity' and production ethics. *Sexualities*, 24(4), 673-693. <https://doi.org/10.1177/1363460720936475>
- Malterud K., Siersma V. D., Guassora A. D. (2015). Sample Size in Qualitative Interview Studies: Guided by Information Power. *Qualitative Health Research*, 26(13), 1753-1760. doi:10.1177/1049732315617444
- McCormack, M., & Wignall, L. (2017). Enjoyment, Exploration and Education: Understanding the Consumption of Pornography among Young Men with

- Non-Exclusive Sexual Orientations. *Sociology*, 51(5), 975-991.
<https://doi.org/10.1177/0038038516629909>
- McKee, A. (2006). The Aesthetics of Pornography: the Insights of Consumers. *Continuum*, 20(4), 523-539. <https://doi.org/10.1080/10304310600988310>
- McKee, A. (2015). Methodological Issues in Defining Aggression for Content Analyses of Sexually Explicit Material. *Archives of sexual behaviour*, 44, 81-87.
<https://doi.org/10.1007/s10508-013-0253-3>
- Miovský, M. (2006). *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Grada.
- Mishel, E. (2019). Intersections between Sexual Identity, Sexual Attraction, and Sexual Behavior among a Nationally Representative Sample of American Men and Women. *Journal of Official Statistics*, 35(4), 859-884.
<https://doi.org/10.2478/jos2019-0036>
- Morandini, J. S., Blaszczyński, A., & Dar-Nimrod, I. (2016). Who Adopts Queer and Pansexual Sexual Identities? *The Journal of Sex Research*, 54(7), 911-922.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2016.1249332>
- Morrison, T. G., & Tallack, D. (2005). Lesbian and bisexual women's interpretations of lesbian and ersatz lesbian pornography. *Sexuality & Culture*, 9(1), 3-30.
<https://doi.org/10.1007/s12119-005-1005-x>
- Mowlabocus, S., & Wood, R. (2015). Introduction: audiences and consumers of porn. *Porn Studies*, 2(2-3), 118-122.
<https://doi.org/10.1080/23268743.2015.1056465>
- Parvez, Z. F. (2006). The Labor of Pleasure: How Perceptions of Emotional Labor Impact Women's Enjoyment of Pornography. *Gender & Society*, 20(5), 605-631. <https://doi.org/10.1177/0891243206291109>
- Paslakis G., Chiclana Actis C., Mestre-Bach G. (2020) Associations between pornography exposure, body image and sexual body image: A systematic review. *Journal of Health Psychology*, 27(3), 743-760.
doi:10.1177/1359105320967085
- Pavanello Decaro, S., Portolani, D. M., Toffoli, G., Prunas, A., & Anzani, A. (2023). "There is No One Way to Be Transgender and to Live Sex": Transgender and Non-Binary Individuals' Experiences with Pornography. *The Journal of Sex*

- Research*, 61(8), 1222–1232.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2023.2215228>
- Peter, J., & Valkenburg, P. M. (2016). Adolescents and Pornography: A Review of 20 Years of Research. *The Journal of Sex Research*, 53(4–5), 509–531.
<https://doi.org/10.1080/00224499.2016.1143441>
- Ševčíková, A., & Daneback, K. (2014). Online pornography use in adolescence: Age and gender differences. *European Journal of Developmental Psychology*, 11(6), 674–686. <https://doi.org/10.1080/17405629.2014.926808>
- Shor, E. (2024). ‘If It’s All an Act, Then What’s the Point?’: Men’s and Women’s Views on Authenticity in Pornographic Videos. *Sociology*, 58(1), 1–18.
<https://doi.org/10.1177/00380385241232614>
- Simon, W., & Gagnon, J. H. (2003). Sexual scripts: Origins, influences and changes. *Qualitative sociology*, 26(4), 491–497.
<https://doi.org/10.1023/B:QUAS.0000005053.99846.e5>
- Taormino, T., Penley, C., & Shimizu, C. (2013). In M. Miller-Young (Ed.), *The feminist porn book: The politics of producing pleasure*. New York: The Feminist Press at CUNY.
- Tillman, M., & Wells, B. E. (2022). An Intersectional Feminist Analysis of Women’s Experiences of Authenticity in Pornography. *The Journal of Sex Research*, 60(6), 799–815. <https://doi.org/10.1080/00224499.2021.2024489>
- Træen, B., & Daneback, K. (2013). The use of pornography and sexual behaviour among Norwegian men and women of differing sexual orientation. *Sexologies: European Journal of Sexology and Sexual Health*, 22(2), 41–48.
<https://doi.org/10.1016/j.sexol.2012.03.001>
- van Anders, S.M. (2015). Beyond Sexual Orientation: Integrating Gender/Sex and Diverse Sexualities via Sexual Configurations Theory. *Archives of Sexual Behavior*, 44, 1177–1213. <https://doi.org/10.1007/s10508-015-0490-8>
- Weinberg, M.S., Williams, C.J., Kleiner, S. et al. (2010). Pornography, Normalization, and Empowerment. *Arch Sex Behav*, 39, 1389–1401.
<https://doi.org/10.1007/s10508-009-9592-5>

Wu, A.K., Marks, M.J., Young, T.M. *et al.* (2020) Predictors of Bisexual Individuals' Dating Decisions. *Sexuality & Culture*, 24, 596–612.

<https://doi.org/10.1007/s12119-019-09651-1>

Ziv, A. (2014). Girl meets boy: Cross-gender queer sex and the promise of pornography. *Sexualities*, 17(7), 885-905.

<https://doi.org/10.1177/1363460714532937>

Příloha A Schéma rozhovorů

1. Jak bys ty sama popsala svoji sexuální identitu?
  - a. Jak ses k tomuhle vnímání dostala?
  - b. Jakou roli pro tebe tahle část identity hraje v životě? (Ovlivnilo nebo ovlivňuje to nějak tvoje vztahy, sebezpojetí, smýšlení o věcech?)
2. Jak ses dozvíдалa o sexualitě a sexu? Kde nebo od koho jsi získávala informace?
3. Jaký máš obecně vztah k pornografii? Jak o ní přemýšlíš?
4. Vzpomeneš si na své první setkání s pornografií? Jaká to pro tebe byla zkušenost?
5. Jak se tvůj vztah k pornografii vyvíjel v průběhu času?
  - a. Změnilo se něco na tom, jak ji vnímáš nebo jak ji konzumuješ?
  - b. Jakou roli hraje pornografie v tvém životě dneska? (Má pro tebe nějaký konkrétní význam?)
6. Jakým způsobem (pokud vůbec) figurovala pornografie ve tvém poznávání vlastní sexuality?
  - a. Měla pornografie nějaký vliv na to, jak ses učila o sexu?
  - b. Měla nebo má pornografie nějaký dopad na tvůj sexuální život? Pokud ano, jaký?
  - c. Jak (pokud vůbec nějak) ovlivnila pornografie tvoje partnerské vztahy?
7. Co ti podle tebe konzumace pornografie přináší?
8. Co tě od konzumace pornografie odrazuje?
  - a. Setkala ses někdy s pornografií, která pro tebe byla nepříjemná nebo dokonce ubližující?
  - b. Pokud ano, co ti na obsahu vadilo?
9. Kdybys mohla popsat ideální pornografii, jak by vypadala? Co by měla a neměla obsahovat, aby pro tebe byla příjemnější a přínosnější?

Příloha B Informovaný souhlas

Ráda bych vás požádala o účast ve výzkumu, který je součástí mé bakalářské diplomové práce. Tento výzkum se zaměřuje na zkušenosti queer žen s pornografickými obsahy. Cílem je pochopit, jaké aspekty pornografie mohou být pro queer ženy přínosné a jaké jsou interpretovány jako problematické.

Budu s vámi vést výzkumný rozhovor o délce přibližně 30-60 minut, ve kterém se vás budu ptát na otázky ohledně vašich názorů na pornografii a zkušeností s konzumací pornografických obsahů. Z rozhovoru pořídím zvukový záznam na svůj mobilní telefon.

Zvukovou nahrávku našeho rozhovoru lze považovat za osobní údaj. Tuto nahrávku budu uchovávat zabezpečenou heslem a nejpozději do dokončení výzkumu 30.4. 2024 ji trvale vymažu. Při zpracování diplomové práce budu dále pracovat pouze s anonymním textovým přepisem našeho rozhovoru, ve kterém budou všechna jména nahrazeny přezdívkami, tak aby nebylo možné identifikovat vás či další osoby.

Účast na výzkumu není nijak odměněna a neměla by pro vás být spojena s žádnými riziky. Vaše účast je zcela dobrovolná. Můžete ji odvolat bez udání důvodu do 28.2. 2024, kdy ze všech rozhovorů budu mít pořízený anonymní textový přepis. V případě odvolání účasti smažu všechna vaše data a nebudu je při zpracování analýzy využívat.

V případě jakýchkoliv otázek se na mě můžete obrátit prostřednictvím e-mailu: stepankaslavatova@gmail.com

Vaše práva v souvislosti se zpracováním osobních údajů:

- požadovat přístup k osobním údajům týkajícím se vaší osoby, jejich opravu nebo výmaz, popřípadě omezení zpracování,
  - podat stížnost dozorovému orgánu (Úřad pro ochranu osobních údajů, www.uoou.cz) v případě, že se domníváte, že zpracování osobních údajů probíhá v rozporu s právními předpisy;
  - souhlas se zpracováním osobních údajů udělený níže kdykoliv odvolat, aniž by za to hrozila jakákoliv sankce či znevýhodnění, a to oznámením na kontaktní údaje správce osobních údajů.
- Zákonnost zpracování údajů před odvoláním souhlasu tím není dotčena.

POUŽITÉ ZDROJE

Správce osobních údajů:

Štěpánka Slavatová

Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií

Joštova 218/10, 602 00 Brno, Česká republika

stepankaslavatová@gmail.com

+420723652393

Kontakt na pověřence pro ochranu osobních údajů Masarykovy univerzity:

poverenec@muni.cz

Na základě výše uvedených informací souhlasím se svou účastí ve výzkumu a výše uvedeným zpracováním osobních údajů pro výzkumné účely.

Jméno a příjmení:

Podpis:

V   dne:

Autorka výzkumu: Štěpánka Slavatová

Jméno a příjmení:

Podpis:

V   dne: